

ALUMINIJ

Poština plačana pri
pošti 2325 Kidričevo

10-12/2023 časopis družbe Talum d.d. Kidričevo

Učinkovit razvoj za
trajnostno rast
stran 5

Pogled v **prihodnost**
stran 8

Digitalizacija znanja
stran 12

ALUMINIJ

V tej številki

5

10

12

22

28

UPRAVA: V vsaki spremembi je priložnost za rast in razvoj	4
RAZISKAVE IN RAZVOJ: Učinkovit razvoj za trajnostno rast	5
DOGODEK: Božičkovanje za najmlajše	6
BILI SMO: Povezovanje z izobraževalnimi ustanovami	7
POSLOVNI DOGODKI: Pogled v prihodnost	8
POSLOVNI DOGODKI: Nova generacija robotskih celic	10
POSLOVNI DOGODKI: Varstvo osebnih podatkov	11
IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE: Digitalizacija znanja	12
POSLOVNI DOGODKI: Podaljšanje veljavnosti certifikata	14
POSLOVNI DOGODKI: Medlaboratorijska primerjava	15
IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE: Nova znanja, nove priložnosti	16
VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU: Ergonomija	18
INOVATIVNOST: Naši inovatorji v osrčju Slovenije	20
TOVARNIŠKI PRAZNIK: Prejemniki jubilejnih listin	21
TOVARNIŠKI PRAZNIK: Aluminij, neskončna moč preobrazbe	22
INTERVJU: Od otroških sanj do zlatega metulja	28
ŠTIPENDIRANJE: Štipendije so zakon	32
ZDRAVO TALUM: Dvigni rit, bodi fit	34
ZDRAVO TALUM: Preventivno cepljenje	34
ZDRAVO TALUM: Skupaj za zdravje	35
ZDRAVO TALUM: December – mesec veselja in osamljenosti	36
DOGODEK: S pesmijo v veseli december	38
DOGODEK: Glasba nas povezuje	39
AKTIV KRVODAJALCEV: Ponavljajoče se darovanje	40
AKTIV KRVODAJALCEV: Srčnost in humanost	41
POČITNIŠKE KAPACITETE: Zimski oddih	42
ZAHVALA	42
KRIŽANKA	43

Naslovnica: Talumova praznična voščilnica
 Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum d.d, Kidričevo,
 Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108
E-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si
Uredniški odbor: Aleksandra Jelusič, glavna urednica,
 Nataša Vodušek Fras, Marjetka Drel, Tea Jazbec, članice,
 ter Roman Gajser, Anej Kovačič in Domen Terbut, člani
Križanka: Janka Šegula
Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak
Prelom: Aleksandra Jelusič
Tisic: Tiskarna Ekart, d. o. o.

Časopis Aluminij tiskamo na certificiran okolju prijazen papir.
 To je še eden izmed naših prispevkov k trajnostnemu razvoju Skupine Talum.

ALEKSANDRA JELUŠIČ,
glavna urednica

moč preobrazbe

**Uredništvo časopisa
Aluminij vam želi 366
dni dobrega počutja
in veliko zanimivih
delovnih izzivov.**

V teh dneh, ko se poslavljamo od starega leta in vstopamo v novo, se neizogibno soočamo s prelomom med preteklimi 365 dnevi in vznemirljivimi priložnostmi, ki jih prinaša prihodnost. Novo leto ni le označba na koledarju; je prelomnica, ki izziva naša pričakovanja in spodbuja razmislek o tem, kam gremo in kako bo videti svet, ki nam drvi naproti.

Ko se zaziramo v prihodnost dela in delovnih mest, ne moremo več zanikati, da so spremembe postale neločljiv del naše vsakodnevnosti. Robotizacija, digitalizacija, umetna inteligenca in metapodatki so del novih orodij za učinkovito delovanje, oblikovanje strategij in krepitev konkurenčnosti na trgu. Spremembe, ki jih prinaša digitalna revolucija, so tako prepletene z našim delovnim življenjem, da se moramo vprašati ne le, ali se jim bomo prilagodili, temveč kako bomo izkoristili njihov potencial za oblikovanje boljše, bolj inovativne prihodnosti.

Vendar pa se občutek negotovosti in strahu pred spremembami še vedno zajeda v naš vsakdan. Sprašujemo se, ali nam bo umetna inteligenca odvzela delovna mesta. Odgovor je odvisen od nas samih. Ključ do uspeha bo v naši pripravljenosti, da spremembe ne zgolj sprejemamo, temveč jih aktivno oblikujemo in usmerjamo. Umetna inteligenca nam dela ne bo odvzela, temveč bo preoblikovala naš način dela, od nas pa bo pričakovala nenehno učenje, prilagajanje in razvijanje novih veščin in kompetenc. Prav v tem se skriva neskončna moč preobrazbe.

Hitre spremembe, ki jih prinašajo nove tehnologije, pa ne vplivajo le na naša delovna mesta, temveč tudi na naša čustvena in mentalna stanja. Ključ do uspešnega povezovanja z digitalnim svetom, ne da bi izgubili stik s svojo človečnostjo, se skriva v čuječnosti. Čuječnost ni zgolj trend ali trenutna modna beseda; je filozofija življenja, ki nas uči, kako biti prisotni v trenutku, in to kljub nenehnim spremembam okoli nas. Nove tehnologije nam omogočajo, da ta koncept implementiramo v naša delovna mesta na načine, ki krepijo naše notranje ravnovesje.

Pomembna je osredotočenost na kakovost komunikacije. Namesto da se izgubljam v poplavi e-pošte in digitalnih sporočil, lahko tehnologijo uporabimo za izboljšanje medosebnih odnosov. Video konference, virtualna srečanja in skupna platforma za komunikacijo lahko prispevajo k bolj osebnemu in povezanemu delovnemu okolju.

Sodobno tehnologijo lahko izkoristimo tudi za lažje obvladovanje stresa. Aplikacije za sproščanje, namenski časovniki za odmore in pametni senzorji, ki opozarjajo na preobremenjenost, so le nekateri načini, kako lahko tehnologijo uporabimo za izboljšanje čustvenega počutja na delovnem mestu.

Čuječnost pa ne pomeni le skrbi za lastno dobro počutje, temveč tudi za dobro počutje drugih. Tehnologijo lahko uporabimo za krepitev empatije in medsebojnega razumevanja. Sodelovalne platforme, ki omogočajo deljenje idej in izkušenj, ter orodja za povratne informacije lahko prispevajo k izgradnji pozitivnega delovnega okolja, ki temelji na medsebojnem spoštovanju.

V sodobnem delovnem okolju, ki je nasičeno z informacijami in hitrimi spremembami, je čuječnost ključna. Ni le orodje za preživetje, temveč tudi pot k napredku nas kot čuječih bitij. Z iznajdljivo uporabo novih tehnologij lahko oblikujemo delovno okolje, ki spodbuja notranjo umirjenost, ravnovesje in empatijo.

Čuječnost v digitalni dobi ni zgolj filozofija; je način življenja, ki nas vodi k boljšemu razumevanju sebe in drugih v hitro spreminjajočem se svetu.□

UPRAVA

V vsaki spremembi je **priložnost za rast in razvoj**

FOTO: **STANKO KOZEL**

Spoštovane talumovke, spoštovani talumovci,

Konec leta je čas, ko naredimo bilanco preteklosti in si zastavimo smeje cilje za prihodnost. To je tudi čas spoštovanja, ponosa in hvaležnosti. Hvala vsakemu med vami za zagnanost, predanost in trud, s katerim se lotevate vsakdanjih delovnih obveznosti.

Za nami je naporno obdobje, polno izzivov, težkih odločitev in prelomnic. To je od nas zahtevalo hitro prilagajanje, spremembo naše miselnosti in prestrukturiranje obstoječih programov. Pred nami je čas zahtevnih razvojnih projektov, ki so nujni za preseganje digitalnih in trajnostnih izzivov prihodnosti.

Kljub zahtevnosti panoge z optimizmom zremo v prihodnost, saj smo prepričani, da s skupnimi močmi in odločnostjo lahko premagamo prav vsak izziv. Bodimo odprti za inovacije, prilagodljivi spremembam in predani skupnim ciljem. Čeprav so spremembe za nas včasih neprijetne, pa je v vsaki preobrazbi priložnost za rast in razvoj.

Ob prihajajočih praznikih želimo vsakemu od vas obilo sreče, radosti in miru. Naj bo novo leto polno uspehov in dosežkov, ki jih bomo soustvarjali skupaj.

Marko Drobnič, predsednik uprave
Dr. Zlatko Čuš, član uprave
Daniel Lačen, član uprave

RAZISKAVE IN RAZVOJ

Učinkovit razvoj za trajnostno rast

**SIMON STRMŠEK, DR, JANKO FERČEC,
MAG. ANTON VERDENIK, ROMAN GAJSER,
DEJAN PLOJ, MARTINA SOVINČ, HARIS
SALIHAGIĆ HRENKO, FOTO: DEPOSITPHOTOS**

V Talumu se zavedamo, da so raziskave in razvoj ključne za ohranjanje konkurenčnosti in trajnostne rasti podjetja. Z investicijami v raziskave in razvoj nadgrajujemo proizvodne procese, povečujemo energetska učinkovitost in razvijamo proizvode z višjo dodano vrednostjo. Pred zaključkom leta tradicionalno organiziramo Talumov RR dan, na katerem sodelavci iz različnih delovnih okolij predstavijo svoje raziskovalno-razvojne aktivnosti. V nadaljevanju jih na kratko predstavljamo.

Pojav ušesenja

Sodelavci iz PE Rondelice so predstavili raziskovalno delo, katerega namen je ugotoviti vpliv procesnih parametrov na mehanske lastnosti zlitine EN AW 3003 in določiti optimalne procesne parametre za redno proizvodnjo. Z določitvijo optimalnih proizvodnih pogojev so zmanjšali pojav ušesenja, ki je ena ključnih lastnosti materiala pri predelovalnem procesu z globokim vlekrom. Izdelava rondel in traku z minimalnim pojavom ušesenja bo omogočala vstop na trg novih proizvodov.

Razvoj ulitka za zavorne sisteme

V PE ulitki je bil eden od letošnjih razvojnih izzivov oziroma aktivnost, razvoj kompleksnega ulitka za zavorni sistem. V razvojne aktivnosti smo bili vključeni raziskovalci, razvojni inženirji in razvojni tehnologi z različnih oddelkov v Talumu in naši zunanji partnerji. Cilj raziskovalno-razvojnega dela je bila zasnova ulitka za doseganje funkcionalnih lastnosti z upoštevanjem izdelovalne tehnologije. Hkrati s snovanjem kompleksnega ulitka smo v proces uvajali tehnologijo nizkotlačnega litja s peščnim jedrom. Naši razvojni tehnologi so razvili izdelovalni postopek, po katerem so ulitek razvili izdelovalni postopek, po katerem so uspešno odlili prve prototipne ulitke. Hkrati z izdelovalno tehnologijo kompleksnega ulitka za zavorne sisteme smo z zunanjimi partnerji v projektu razvijali procesne parametre in materialne lastnosti ulitka za doseg njegovega vrhunškega videza.

Četrta generacija livnega stroja za ozki trak

V PE Servis in inženiring so v sklopu projekta Rondelice 70.000 razvili novo generacijo livnega stroja za litje ozkega traku. Pri razvoju so upoštevali zahteve naročnika ter v največji možni meri uporabili in nadgradili preizkušene rešitve tretje generacije livnega stroja, ki je Talumovo proizvodnjo rondelic postavil v sam svetovni vrh. Za projektiranje livnega stroja in umestitev v novo tovarno rondelic so uporabili moderne metode načrtovanja, tudi tehnologijo virtualne resničnosti. Prav tako so izbrali sodobno opremo, ki bo z novim sistemom za računalniško vodenje procesa zagotavljala načrtovano produktivnost, visoko stopnjo razpoložljivosti ter enostavno integracijo v koncept pametne tovarne.

Avtomatizacija merjenja vsebnosti vodika

V PE Aluminij so uvedli avtomatsko merjenje plinovitosti taline z napravo Hycal. Namen avtomatskega merjenja je zagotoviti stabilnost merilnega sistema in izključiti vpliv človeškega faktorja. Izvajanje avtomatske meritve je povezano s tehnološkim parametrom, ki določa zahtevo po meritvi in izpis njene vrednosti. Popolna avtomatizacija je bila izvedena na operaciji žaganja drogov. Preko tehnoloških parametrov so bili definirani velikost rezanja glave in pete droga, avtomatsko jemanje vzorcev iz šarže na zahtevo kupca ter tehtanje in graviranje droga.

Lasersko varjenje

Toplotni prenosniki, izdelani z roll-bond (RB) tehnologijo, se zmeraj pogosteje uporabljajo za hlajenje baterij in baterijskih modulov za različne namene uporabe. Pri baterijskih paketih je zelo pomemben izkoristek prostora, ki je na voljo, zato je v veliko primerih priključke za povezavo hladilnega kroga treba pravokotno pritrditi na RB plošče. Lasersko varjenje bo omogočalo hitro in zanesljivo pritrjevanje priključkov, če bodo pri zasnovi naprave za lasersko varjenje upoštevane tehnične karakteristike naših toplotnih prenosnikov in če bo proces varjenja ustrezno voden in nadzorovan. Ključna lastnost izvedenega spoja je zagotavljanje zahtevane tesnosti prenosnikov pri določenem tlaku. Dobavitelji primernih naprav in opreme za varjenje imajo s podobnimi zahtevami in karakteristikami izdelkov le malo izkušenj, zato je bilo treba v zadnjem letu izvesti več preizkusov in tehničnih usklajevanj, da so lahko ponudili rešitev, primerno za proizvodnjo.

Metoda za določanje magnezijevega oksida

V družbi Talum Inštitut so po naročilu PE Rondelice razvili metodo za določitev magnezijevega oksida na površini rondelice. S tem postopkom so omogočili spremljanje deleža magnezijevega oksida, ki se na površini rondelice pojavi po žarjenju in pri kupcu povzroča povečano obrabo orodij. Analizni rezultat, ki ga dobijo z navo metodo, je orodje, ki sodelavce iz PE Rondelice omogoča zmanjševanje prekomernega nastajanja magnezijevega oksida na površini rondelice.

Aluminij 4.0

Na RR dnevu so bile predstavljene glavne aktivnosti projekta Aluminij 4.0. S projektoma partnerjema, podjetjema Comland in Inova IT, smo ob tej priložnosti izmenjali primere dobre prakse na področju raziskav in razvoja. □

DOGODEK

Božičkovanje za najmlajše

MARJETKA OREL, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Pripravili smo nepozabno božično doživetje za otroke naših zaposlenih.

Dogodek je v ponedeljek, 18. decembra, v Restavraciji Pan združil 280 otrok v čarobnem pričakovanju Božička. Medtem ko so čakali na dobrega moža, so uživali v predstavi cirkusantov Arbadakarba, finalistov oddaje Slovenija ima talent. Njihov nastop je bil preplet akrobacij, humorja in čarobnosti. Potem pa je med otroke v značilnih rdečih oblačilih prišel Božiček in jih razveselil z darili. Njegov obisk je dogodku dodal prav poseben čar. □

BILI SMO

Povezovanje z izobraževalnimi ustanovami

MATEJA HERAK, MARJETKA OREL,
ALEKSANDRA JELUŠIČ, FOTO: ARHIV TALUMA

V Talumu smo se zavezali k povezovanju in sodelovanju z izobraževalnimi ustanovami. Ta pristop nam omogoča, da krepimo vezi z bodočimi strokovnjaki ter prispevamo k razvoju veščin in kompetenc mladih. V preteklih mesecih smo znamko delodajalca krepili z različnimi aktivnostmi.

Izobraževalna delavnica na FERU UM

Septembra smo se na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru udeležili delavnice, na kateri smo sodelovali s koordinatorji praktičnega usposabljanja. Cilj delavnice je bil boljša integracija študentov v industrijsko okolje.

Projekt Podjetje se predstavi

Oktober smo obiskali Višjo strokovno šolo Šolskega centra Ptuj. Predstavili smo se študentom in diplomantom, ki iščejo zaposlitev ali praktično izobraževanje, s poudarkom na karieri in možnostih, ki jih ponuja Talum.

Karierni sejem v Mariboru

Na tradicionalnem sejmu poklicev in izobraževanja smo se novembra predstavili osnovnošolcem, srednješolcem in študentom. S tem smo krepili našo prisotnost v Podravski regiji in ozaveščali mlade o možnostih zaposlitve v aluminijški industriji.

Projekt JA Slovenija

Novembra smo sodelovali z Zavodom za spodbujanje podjetnosti mladih in v okviru projekta JA Slovenija na Šolskem centru Ptuj izpostavili pomen povezovanja gospodarskih in izobraževalnih ustanov ter spodbujali dijake k ustvarjalnosti in inovativnosti.

Poklicna tržnica in bazar na OŠ Podlehnik

Novembra smo se kot največji zaposlovalec v Podravju na OŠ Podlehnik udeležili poklicne tržnice in bazarja. Poklicna tržnica je bila namenjena karierni orientaciji mladih kot eden izmed načinov, ki jim omogoča premišljeno odločitev o nadaljnjem šolanju.

Vodeni ogledi v Talumu

V zadnjih letošnjih mesecih smo v Talumu pozdravili osem skupin dijakov in študentov, ki so pri vodenem ogledu tovarne spoznavali naše procese, aktivnosti in izdelke.

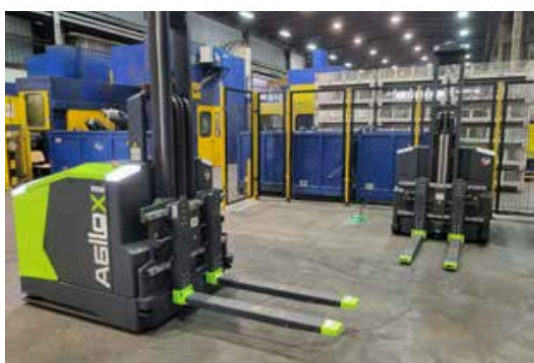
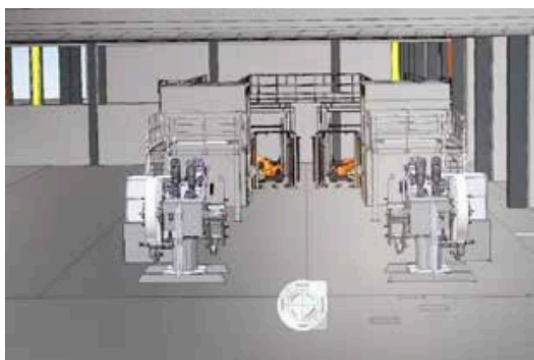
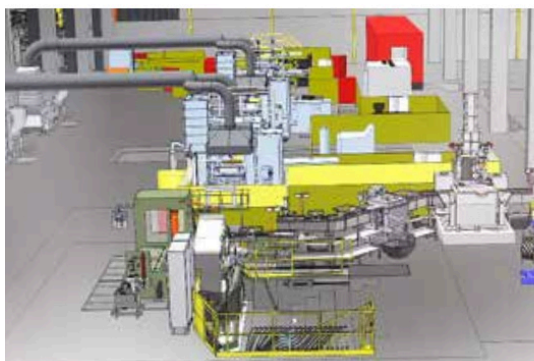

Vse naštetu so dejavnosti, ki odražajo našo predanost izobraževanju in razvoju mladih. Zavedamo se pomena povezovanja teorije in prakse, zato dijakom, vajencem in študentom z različnimi aktivnostmi omogočamo vpogled v poklicne možnosti in razvoj njihovih praktičnih spretnosti in znanj. Naše sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami ni le investicija v prihodnost našega podjetja, temveč tudi prispevek k razvoju celotne industrije, gospodarstva in družbe. □

8 Časopis ALUMINIJ 10-12/2023

POSLOVNI DOGODKI

Pogled v prihodnost

SLUŽBA ZA ODNOS Z JAVNOSTMI

FOTO: STANKO KOZEL, DEPOSITPHOTOS

V Talumu smo mojstri aluminija, srebrne kovine, ki ima že zaradi svojih najosnovnejših lastnosti številne prednosti. Aluminij je izjemno kakovosten in prilagodljiv material, ki omogoča neskončne možnosti recikliranja, zato ga je Evropska komisija opredelila kot bistvenega za prehod v zeleno in digitalno gospodarstvo. V Talumu ta prehod odločno izvajamo!

Projekt Rondelice 70.000

S projektom Rondelice 70.000 krepimo svoj položaj največjega proizvajalca rondelic na svetu, saj bomo svoje proizvodne zmogljivosti povečali za 50 odstotkov. Nov obrat rondelic, ki nastaja v objektih nekdanjih livarskih zlitin, bo v polnem zagonu konec leta 2024. Omogočil nam bo nadaljnjo rast obstoječega proizvodnega programa s poudarkom na povečevanju deleža recikliranega aluminija v rondelicah na več kot 40 odstotkov. Z na novo razvitim livnim strojem 4. generacije in drugo novo opremo bomo trgu ponudili rondelice z boljšimi mehanskimi lastnostmi, uvedli nove prodajne programe z višjo dodano vrednostjo in proizvedli trak za toplotne prenosnike.

Proizvodnja nestandardnih drogov

V obratu gnetnih zlitin se usmerjamo v proizvodnjo nestandardnih drogov oziroma drogov iz recikliranega aluminija. S projektom Zeleni drog bomo z nakupom dodatnih livnih kompletov razširili ponudbo novih premerov drogov, posodobili nadzorne in gorilniške sisteme obstoječih talilnih peči ter dogradili sisteme za zajemanje, odsesavanje in čiščenje odpadnih plinov, ki nastanejo pri pretaljevanju odpadnega aluminija. Naš cilj je že leta 2025 proizvesti več kot 90 odstotkov nestandardnih drogov. To bomo dosegli s predelavo aluminija in prestrukturiranjem prodajnega programa drogov ter z zapolnitvijo potreb po procesnem odpadnem aluminiju za proizvodnjo drogov s krožnimi zaprtimi cikli s kupci.

Trajnostno preoblikovanje, avtomatizacija, robotizacija in digitalizacija

Na področju livarstva ulitkov je cilj trajnostno preoblikovanje, avtomatizacija, robotizacija in digitalizacija procesov. Osredotočali se bomo na razvoj in prototipno proizvodnjo zahtevnejših izdelkov oziroma sklopov, s ciljem povečevati dodano vrednost na zaposlenega. Izkoristili bomo priložnosti misije GREMO (Green mobility). Ta skupni razvojni projekt celotne slovenske avtomobilske industrije s področja t. i. lightweight proizvodov nam bo omogočal dostop do hitrejšega razvoja novih zlitin in tehnologij za e-mobilnost.

Posodobitev tehnoloških procesov

S posodobitvijo tehnoloških procesov na področju toplotnih prenosnikov intenziviramo aktivnosti za povečanje deleža prodaje kondenzatorjev za toplotne črpalke, solarnih absorberjev in hladilnih plošč za hlajenje baterij. S temi izdelki prehajamo s proizvodnje polizdelkov na proizvodnjo vgradnih delov. Za širitev portfelja izdelkov bomo zagotovili potrebne nove infrastrukturne pogoje.

Vodik, energija prihodnosti

Na področju oskrbe z energijo smo letos v tovarni naredili korak naprej: na strehah objektov smo namestili majhne sončne elektrarne s skupno močjo 3,8 megavata. Leta 2024 bomo namestili **še dodatne 3 megavate** na strehe naših preostalih objektov. Z idejnim projektom **Vodik, energija prihodnosti** smo na zaprtih odlagališčih odpadnih materialov zasnovali namestitev sončnih elektrarn skupne moči 40 megavatov. S projektom bomo z obnovljivim virom energije proizvajali vodik. Ta se bo uporabljal za zeleni transport in vtiskovanje v plinovodno omrežje.

Trajnost v celotni vrednostni verigi

Povečanje uporabe obnovljivih virov energije je le eden od ukrepov v nizu prizadevanj za zmanjšanje našega ogljičnega odtisa. V Talumu delujemo v skladu z načeli ASI in pomembno prispevamo k **trajnosti v celotni vrednostni verigi**. V kontekstu globalnih podnebnih sprememb je zavezanost k zmanjšanju ogljičnega odtisa nujna. Talum aktivno sodeluje v teh prizadevanjih, saj želimo prispevati k **dolgoročni okoljski stabilnosti in trajnostni prihodnosti**. Trajnostno prihodnost si želimo za vse naše deležnike, kot so poslovni partnerji, lokalna skupnost in naši sodelavci, pri čemer smo zaposleni ključni za uspešno preobrazbo podjetja.

Razvoj kompetenc ter varno in zdravo delovno okolje

Za uspešno opravljanje dela sta potrebna **razvoj kompetenc ter varno in zdravo delovno okolje**. To zagotavljamo tudi s projekti Zdravo Talum, Popolno ergonomično delovno mesto ter Kompetenčno, izobraževalno in promocijsko stičišče Sfera Al₁₃.

Aluminij 4.0

V okviru **Sfere Al₁₃** smo prenovili sistem mentorstva, nadgradili orodja za pretok znanj in razvili digitalne kompetence. V okviru javno sofinanciranega projekta **Aluminij 4.0** vpeljujemo **inteligentne samovozeče vilicarje, avtomatsko prepoznavo napak izdelkov, avtomatiziramo dodatne izsekovalne linije rondelic ter razvijamo digitalno podatkovno platformo v proizvodnji in uvajamo digitalno delovno mesto**. Z uporabo umetne inteligence, stalnega učenja in analize velepodatkov (angl. big data) bomo poenostavili delovne procese in povečali učinkovitost naših procesov.

SiPCAST

Izjemno priložnost za pospešitev prehoda v ogljično nevtravno proizvodnjo vidimo v vzpostavitvi nacionalnega pilotnega centra za napredne strjevalne tehnologije lahkih kovin **SiPCAST**, kjer je Talum eden izmed ključnih pobudnikov. Center bo pospešil raziskave in razvoj novih aluminijevih zlitin in tehnologij, ki bodo prispevale k doseganju evropskih okoljskih ciljev in krepile konkurenčnost Evrope.

Aluminij nam ponuja neskončno moč preobrazbe in vizionarskih priložnosti za prihodnost. □

POSLOVNI DOGODKI

Nova generacija **robotske celice**

MAG. ANTON VERDENIK

FOTO: STANKO KOZEL, MAG. ANTON VERDENIK

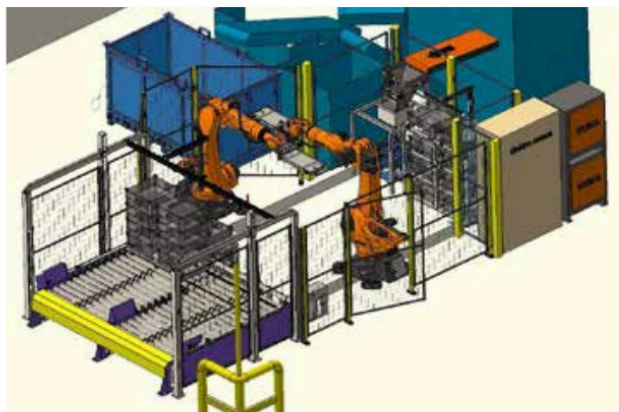
Talum je leta 2022 s sprejetjem digitalne strategije začel s preobrazbo v pametno tovarno, ki bo potekala v treh fazah. Prva faza je projekt Aluminij 4.0, za katerega nam je uspelo pridobiti sofinanciranje iz sklada za digitalno preobrazbo gospodarstva. Namen projekta je razvoj in uporaba temeljnih tehnologij pametne tovarne v naših proizvodnih in poslovnih procesih. Robotizaciji, ki je eden ključnih tehnoloških stebrov pametne tovarne, sta namenjena dva podprojekta. V prispevku bo predstavljen razvoj nove generacije robotske celice za manipulacijo žarilnih posod.

Uspešen razvoj izsekovalnih orodij se je nadaljeval v novo razvojno aktivnost

V PE Rondelice in OE Orodjarna so za določene dimenzije rondelic razvili novo izsekovalno orodje, s katerim so na izsekovalnem avtomatu dosegli podvojitev kapacitete. Obstoječa robotska celica za manipulacijo žarilnih posod, ki smo jo inštalirali leta 2013, ni bila projektirana za takšno povečanje kapacitete in je za nova orodja postala ozko grlo izsekovalne linije.

Nova generacija robotske celice za izsekovanje

Za rešitev problema smo v OE Inženiring razvili novo generacijo robotske celice, ki omogoča hitrejšo manipulacijo in boljšo logistiko. Koncept nove robotske celice je prikazan na modelu. Sestavlja jo zalogovnik žarilnih palet z avtomatsko valjčnico, ki poenostavi logistiko, in dva robota za prenašanje žarilnih posod med izsekovalnim avtomatom in zalogovnikom.

Projektiranje s pomočjo tehnologije virtualne resničnosti

Projekt se je operativno vodil in izvajal v Inženiringu kot del razvojnih aktivnosti projekta Aluminij 4.0. Izdelana je bila projektna dokumentacija, ki vsebuje 3D modele, oceno tveganja, strojno in elektro dokumentacijo ter koncept sistema za avtomatizacijo.

Pri projektiranju robotske celice smo v inženiringu naredili velik razvojni preskok z uporabo tehnologije virtualne resničnosti. Izdelani model celice in pripadajoče opreme smo prenesli v virtualno proizvodno okolje, v katerem sta ga projektant in uporabnik interaktivno proučevala in izboljševala s pomočjo opreme za virtualno resničnost.

Sledil je razvoj aplikativne programske opreme za krmilnik, operaterski panel in robote. Ključne komponente, to so zalogovnik in robotska prijemala, so bile izdelane v delavnicah PE Servis in Inženiring.

Povečana produktivnost in ponovitev projekta v novi proizvodnji rondelic

V obdobju poskusne proizvodnje in optimizacije posameznih elementov celice smo dosegli zahtevane projektne pogoje, to je hitrost manipulacije žarilne posode v 25 sekundah. S tem je bil dosežen primarni cilj, to pa je podvojitev produktivnosti izsekovalne linije 6.

Hkrati smo popolnoma upravičili razvojni namen izvedbe v sklopu projekta Aluminij 4.0, saj bomo novo generacijo robotske celice vgradili tudi na izsekovalnih linijah 8 in 9 v novi proizvodnji rondelic. **Predstavljena aplikacija je vsekakor primer uspešnega razvoja in uporabe temeljne tehnologije pametne tovarne v praksi.** □

Vsem sodelavcem iz PE Servis in inženiring in tudi kolegom iz PE Rondelice, ki so sodelovali pri projektu, se zahvaljujem za prispevek in trud ter se veselim podobnih skupnih projektov.

POSLOVNI DOGODKI

Varstvo osebnih podatkov

KLAVDIJA DROSK, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Področje varstva osebnih podatkov v Sloveniji urejata Splošna uredba o varstvu osebnih podatkov EU (GDPR), ki se uporablja od leta 2018, in Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2), ki je bil sprejet letos. Glavni namen varovanja osebnih podatkov je preprečiti, da bi bili osebni podatki razkriti nepooblaščenim osebam in da bi se nepooblaščenoma uporabljali, brisali, spreminjali ali izgubili.

Kaj je osebni podatek?

Osebni podatek je vsaka informacija v zvezi z določenim ali določljivim posameznikom, zlasti informacije, kot so ime in priimek, naslov prebivališča, davčna številka, EMŠO, elektronski naslov, IP naslov ...

Kdaj je obdelava osebnih podatkov zakonita?

Obdelava osebnih podatkov je zakonita, če se izvaja:

- na podlagi zakona (izpolnitev zakonskih zahtev),
- na podlagi pogodbe (za izvajanje pogodbe, v fazi pogajanj za sklenitev pogodbe),
- na podlagi privolitve posameznika,
- zaradi zaščite življenjskih interesov posameznika,
- zaradi uresničevanja zakonitih interesov ...

V družbah Skupine Talum osebne podatke varujemo vse od začetka uveljavitve zakonodaje na področju varstva osebnih podatkov. Področje je urejeno z internim aktom OP 20.0.013 Varovanje osebnih podatkov, ki je bil letos prenovljen in usklajen z novim Zakonom o varstvu osebnih podatkov.

V družbah Skupine Talum se v skladu z zakonodajo in internimi akti izvajajo tehnični in organizacijski ukrepi za varovanje osebnih podatkov. Veliko mero odgovornosti pa nosimo zaposleni, ki smo dolžni osebne podatke obdelovati izključno za potrebe opravljanja svojega dela in izrecno za namene, za katere so bili ti podatki zbrani. Vsak zaposleni je dolžan izvajati ukrepe za zavarovanje osebnih podatkov, kot to izhaja iz internih aktov. Prekomerna obdelava osebnih podatkov pomeni hujšo kršitev delovnih obveznosti. □

V družbah Skupine Talum je glede obdelave osebnih podatkov vzpostavljena kontaktna točka, in sicer služba Skladnost poslovanja, morebitna vprašanja pa lahko zaposleni pošljemo na elektronski naslov gdp@talum.si.

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

Digitalizacija znanja

BARBARA ZAJC, FOTO: DEPOSITPHOTOS

V sodobnem poslovnem okolju je znanje ključna konkurenčna prednost podjetja, saj omogoča lažje in hitrejše prilagajanje novim razmeram, ki jih narekujejo tehnološki razvoj, inovacije ter družbena trajnostna usmeritev. Mnogi prepoznajo znanje kot gonilo proizvodnje. V času neprestanih sprememb se podjetja morajo odločiti za pravilne pristope, kar vključuje sledenje napredku in nenehno razvijanje novih znanj. Ključni element v tem procesu je prenos znanja, ki zajema uvedbo in izobraževanje zaposlenih. Pri tem je ključno zagotoviti, da so zaposleni pravočasno in ustrezno usposobljeni.

Navadno se znanje postopoma prenaša med izkušenimi delavci in novimi sodelavci, vendar ta proces v današnjem hitrem tempu ni več optimalen. V dobi digitalizacije, povečanega zaposlovanja tujih državljanov in prihoda novih generacij se spreminja način prenosa znanja. Digitalizacija znanja predstavlja postopno spremembo pristopa k usposabljanju zaposlenih in je korak naprej od tradicionalnega pristopa s pomočjo digitalnih tehnologij.

Ker tudi v našem podjetju težimo k nenehnemu napredku digitalizacije procesov, smo v okviru projekta Aluminij 4.0 vpeljali novo orodje REWO za ustvarjanje video vsebin. Glavni cilj tega projekta je digitalizacija znanja in olajšanje usposabljanja zaposlenih, kar bo prispevalo k večji učinkovitosti in prilagodljivosti našega podjetja v dinamičnem poslovnem okolju.

Kaj je REWO?

REWO je platforma za digitalizacijo znanja, ki so jo razvili v visokotehnološkem podjetju VIAR. Omogoča pripravo jasnih

vizualnih vsebin, s katerimi se izboljša produktivnost ter zmanjša število človeških napak in napak v kakovosti. REWO je namenjen industrijskim podjetjem, predvsem v avtomobilski industriji, kjer do 12-krat pospeši prenos znanja med tehnologom in operaterjem stroja. Ustreza vsem standardom, kot so ISO, GMP in IATF, ter omogoča ustvarjanje verzij, t. i. verzioniranje, arhiviranje vsebin.

Dodaten medij pri usposabljanju

Uvedba novega orodja za ustvarjanje video vsebin ne pomeni opustitve klasičnih navodil za delo, ki jih shranjujemo v dokumentacijskem sistemu in jih uporabljamo na usposabljanjih. REWO je dodaten medij, ki nam bo v pomoč pri usposabljanju in uvajanju novih zaposlenih. Hkrati pa ga lahko izkoristimo tudi za pripravo video vsebin za delovne naloge, ki se izvajajo manj pogosto ali jih izvajajo le posamezniki, zaradi česar se lahko sčasoma ta specifična znanja izgubijo.

Preprečevanje izgube dragocenega znanja

Uporaba orodja REWO nam omogoča, da v podjetju po odhodu starejših generacij iz podjetja preprečimo izgubo dragocenega znanja. Ta način prenosa znanja je zlasti privlačen za mlajše generacije, še posebej za generacijo Z, s katero se bomo v prihodnosti v naših delovnih okoljih vedno pogosteje srečevali. Poleg tega je tovrstni prenos znanja zaradi vizualne narave primernejši tudi za sodelavce iz tujine.

Pri prenosu znanja jezik ni več ovira

Z uporabo vizualizacije in funkcije prevajanja v večino tujih jezikov nam REWO olajšuje uvajanje novih sodelavcev na

delovno mesto, saj jezik ni več ovira za učinkovit prenos znanja. S tem pripomore k uspešnejšemu integriranju zaposlenih in h krepitvi mednarodne skupnosti sodelavcev v podjetju.

Usposabljanje za uporabo novega orodja

V vsaki poslovni enoti, družbi in službi smo skupaj z vodji služb ter direktorji poslovnih enot in povezanih družb določili skrbnike za novo orodje. S skrbniki smo organizirali tri delavnice v sodelovanju z družbo VIAR. Na prvi delavnici smo se splošno seznanili z orodjem, pregledali njegove funkcionalnosti, določili namene uporabe ter prepoznali prednosti, ki jih prinaša. Sledili sta dve praktično usmerjeni delavnici, na katerih smo podrobneje spoznavali postopek ustvarjanja video vsebin, pri čemer smo se tudi sami preizkusili v ustvarjanju testne vsebine.

Usposabljanje in informiranje prek video vsebin

V nadaljevanju bomo v posameznih proizvodnih enotah, družbah in službah določili konkretne postopke in procese, ki jih nameravamo posneti. Video vsebine bomo uporabili za namen usposabljanja in informiranja zaposlenih v podjetju. Ogled video vsebin bo omogočen na delovnih postajah v proizvodnih enotah ter na službenih računalnikih, kar bo zagotovilo dostopnost in učinkovito uporabo v različnih delovnih okoljih.

Kako uporabljamo orodje REWO?

Za uporabo orodja je potrebno osnovno računalniško znanje. Delovni postopek ali proces posnamemo s pomočjo mobilnega telefona, pametnih očal, tablice ali kamere in posnetek nato prenesemo v orodje REWO. Pred snemanjem je nujno pridobiti

ustrezno soglasje zaposlenih, ki bodo sodelovali v videu. Priporočljivo je, da video posnamemo v ležečem položaju, kar zagotavlja optimalno izkušnjo gledanja. Postopek nadaljujemo z nalaganjem posnetega videa v orodje REWO ter s kreiranjem posameznih korakov.

Sledi opremljanje videa z različnimi elementi in simboli. Platforma REWO ponuja tudi možnost glasovnih in pisnih prevodov pripravljenih vsebin. Po zaključku urejanja vsebine video pošljemo v pregled in potrditev odgovornim osebam. Po potrditvi je mogoče vsebino objaviti in deliti med zaposlene. Ko so video vsebine enkrat dodeljene zaposlenim, ti pridobijo možnost, da jih kadar koli pregledujejo in večkrat obnavljajo svoje znanje. To omogoča trajen dostop in stalno izboljševanje znanja zaposlenih na enostaven in interaktiven način.

VIAR 360°

Podjetje VIAR je razvilo spletno platformo, ki omogoča ustvarjanje interaktivnih virtualnih vsebin s pomočjo 360-stopinjskih fotografij in video posnetkov. Te vsebine se lahko učinkovito izkoristijo za promocijske namene in pri usposabljanju zaposlenih.

V sodelovanju s Službo za odnose z javnostmi smo v proizvodni enoti Rondelice že posneli prvi 360-stopinjski video posnetek. Ta video bo osnova za pripravo vsebine, namenjene promociji podjetja, ter pomemben element pri zaposlovanju novih sodelavcev. Interaktivna narava 360-stopinjskih vsebin omogoča boljšo vključenost gledalcev in izboljšuje učinkovitost komunikacije tako pri promociji kot tudi pri usposabljanju zaposlenih. □

POSLOVNI DOGODKI

Podaljšanje veljavnosti certifikata

ROK CIGLAR, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Dne 27. in 28. novembra 2023 je pri nas potekala zunanja presoja standarda ISO 50001 oziroma sistema upravljanja z energijo. Pri presoji, ki je potekala pod vodstvom dveh zunanjih predstavnikov, je bilo ugotovljeno, da ima podjetje Talum uspešno vključen sistem upravljanja z energijo na vseh ravneh organizacije, s čimer nam je uspelo zagotoviti podaljšanje veljavnosti certifikata.

Trajnostno poslovanje

Zavezanost k učinkoviti rabi energije in zmanjševanju ogljičnega odtisa je v jedru poslovnih strategij podjetja. Presoja ISO 50001, ki jo je opravil Bureau Veritas, ni le potrdila uspešne implementacije standarda, temveč je bilo tudi poudarjeno, da podjetje neprestano išče nove priložnosti za optimizacijo in učinkovitejšo rabo energije.

Standard igra ključno vlogo v sodobnem okoljsko ozaveščenem poslovnem svetu. Del njegovih prizadevanj za trajnostno

poslovanje je tudi sistematično upravljanje z energijo, kar ne le izboljšuje okoljsko učinkovitost, temveč tudi zmanjšuje stroške energije in emisije toplogrednih plinov. Ta pristop je še posebej pomemben, saj svetovna skupnost povečuje prizadevanja v boju proti podnebnim spremembam.

Zavezanost

Implementacija standarda prinaša okoljske koristi, je pa tudi strateška odločitev. Podjetju omogoča, da izpolnjuje zakonske zahteve, povezane z emisijami CO₂, poleg tega pa je tudi pogoj za dostop do nepovratnih finančnih sredstev. Potrditev standarda je tako tudi dokaz zavezanosti podjetja k trajnostnemu poslovanju in boljšemu upravljanju tveganj, kar krepi našo konkurenčno prednost.

S tem dosežkom ne izpolnjujemo samo svoje okoljske zaveze, ampak tudi postavljamo visoke standarde za industrijo in krepimo zaupanje v svoje poslovne partnerje in stranke. Uspešna presoja standarda ISO 50001 je jasen znak, da je trajnostni razvoj ključni element poslovnega uspeha v današnjem globalnem gospodarstvu. □

POSLOVNI DOGODKI

Medlaboratorijska primerjava

TEA JAZBEC, FOTO: KLARA SITAR

Medlaboratorijsko primerjalno sodelovanje je eno izmed pomembnih orodij, s katerimi laboratoriji dokazujejo uspešnost svojega dela v primerjavi z drugimi laboratoriji na istem področju.

Medlaboratorijska primerjava je primerjanje merilnih rezultatov med več laboratoriji po vnaprej določenem merilnem principu. Njen namen je dokazovanje usposobljenosti laboratorijev za izvajanje specifičnih preskusov, meritev ali kalibracij ter dokazovanje uspešnosti in zadovoljivosti posameznega laboratorija v neposredni primerjavi z drugimi laboratoriji na področju laboratorijskega preskušanja.

K sodelovanju v medlaboratorijskih primerjavah so zavezani vsi akreditirani laboratoriji, udeležujejo pa se jih tudi tisti, ki izvajajo tovrstne meritve.

Možne koristi in prednosti, ki jih sodelujoči laboratoriji lahko izkoristijo:

- potrjevanje usposobljenosti,
- ugotavljanje težav na področju preskušanja ali merjenja,
- primerjanje metod in postopkov,
- izboljševanje delovanja,
- izobraževanje osebja,
- večanje zaupanja pri osebju, vodstvu in zunanjih uporabnikih laboratorijskih storitev,
- primerjanje zmogljivosti izvajalcev,
- pridobivanje referenčnih materialov,
- določanje natančnosti, točnosti in obnovljivosti metod,
- izpolnjevanje zahtev zakonodajalcev in akreditacijskih organov,
- zagotavljanje dodatnega obvladovanja tveganj za laboratorije.

Tudi letos je Talum Inštitut kot organizator medlaboratorijskih primerjav v skladu s standardom SIST EN ISO/IEC 17043:2022, z upoštevanjem organizacijskih in tehničnih načel, izpeljal izvedbo medlaboratorijskih primerjav za vzorec aluminija z oznako TALUM 23/1. Primerjava vzorca je potekala z metodo optične emisijske spektrometrije v skladu s standardom EN 14726 in po predpisanem postopku. Za izpeljavo tovrstnih primerjav mora organizator zagotoviti organizacijo, pripravo tehnične dokumentacije, celovito izvedbo, statistično obdelavo merilnih rezultatov in končno poročanje.

Primerjave so se začele septembra s sprejemom prijav sodelujočih, nadaljevale so se oktobra z razdelitvijo vzorcev in se uspešno zaključile novembra z zaključnim poročilom. Vključno z organizatorjem se je primerjav udeležilo osem podjetij z devetimi instrumenti. Sodelovali so trije udeleženci iz Slovenije, dva iz Nemčije in po eden s Poljske, iz Srbije in Italije. □

Talum Inštitut z večletnimi izkušnjami na področju organizacije medlaboratorijskih primerjav na različnih področjih postaja prepoznaven partner tako v nacionalnem kot tudi mednarodnem prostoru.

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

Nova **znanja**, nove **priložnosti**

V Talumu se zavedamo, da so kompetence naših sodelavcev največja konkurenčna prednost podjetja, zato skrbimo za sistematično izobraževanje in usposabljanje naših zaposlenih. Z raznolikim naborom usposabljanj, delavnic in tečajev, ki segajo od mentorstva do vodenja ter varnosti in zdravja na delovnem mestu, Talum pri svojih zaposlenih gradi trdne temelje znanja.

Usposabljanje mentorjev

LILIJANA DITRIH

Na usposabljanju je sodelovalo 256 sodelavcev, ki smo jih seznanili z aktivnostmi v procesu prenove Talumovega mentorstva. V zaključni fazi je 130 programov mentorstva; največ so jih pripravili v PE Rondelice, v družbi Talum Inštitut in v podpornih službah. Mentorjem smo predstavili sodobno orodje REWD, ki jim bo omogočalo pripravo učinkovitih vsebin za prenos znanj na sodelavce. Hkrati smo predstavili generacijo Z, ki se že aktivno vključuje v delovne procese (ta trenutek kar 109 zaposlenih v Talumu pripada tej generaciji), in izpostavili pomen medgeneracijskega sodelovanja. Dotaknili smo se tudi izzivov, ki nas čakajo pri iskanju novih sodelavcev in pri motiviranju obstoječih sodelavcev, da ostanejo tudi dolgoročno del našega kolektiva, ter izzivov, ki jih prinašajo uporaba sodobnih tehnologij, digitalizacija, avtomatizacija in robotizacija ter umetna inteligenca.

Usposabljanja za vodje in ključne kadre

BARBARA ZAJC, FOTO: BARBARA ZAJC

Tudi v jesenskem obdobju smo nadaljevali z dodatnimi usposabljanji v okviru razvojno-izobraževalnega programa, ki smo ga v letošnjem letu oblikovali v sodelovanju z Družbo za odličnost BMC. Septembra smo izvedli team building za sodelavce iz Informatike in iz PE Servis in inženiring. Organizirali smo tudi drugo delavnico za vodje skupin in izmenovodje. Usposabljanja se je udeležilo 52 zaposlenih iz različnih delovnih okolij. Na delavnicah, ki jih je izvedla predavateljica Iris Kline Arih, smo se osredotočili na tehnike obvladovanja stresnih situacij. Udeleženci so krepiли svojo sposobnost osredotočanja in se preizkusili v timskem izzivu - gradnji mostu. Pri tem so se seznanili s pomembnostjo kreativnega razmišljanja, dobre komunikacije in učinkovitega medsebojnega sodelovanja. Izobraževalni program je bil zasnovan tako, da je nudil praktična znanja za izboljšanje sposobnosti soočanja s stresom in hkrati spodbujal razvoj timskih veščin.

Talumova šola znanja

BARBARA ZAJC, FOTO: DARJA VODUŠEK VTIČ

4. oktobra smo organizirali zaključek druge Talumove šole znanje za sodelavce iz različnih delovnih okolij. Na neformalnem srečanju so se sodelavci pomerili v hitri vožnji na kartingu in prejeli certifikat o zaključenem izobraževanju.

Druga usposabljanja

BARBARA ZAJC, FOTO: STANKO KOZEL, DEPOSITPHOTOS

Nadaljevali smo z rednimi obdobjimi usposabljanji, ki so povezana z zagotavljanjem varnega delovnega okolja. V jesenskem obdobju smo s pomočjo zunanjih izvajalcev organizirali številna usposabljanja, med drugim:

- **varno delo z motornimi žagami in kosilnicami**, pri katerem so sodelavci pridobili strokovna znanja in veščine za varno uporabo motoriziranih orodij,
- **usposabljanje za električarje**, v okviru katerega smo osvežili znanje in izboljšali varnostne postopke pri delu z električno opremo,
- **usposabljanje na temo zaščite v potencialno eksplozivnih območjih**, pri katerem so se sodelavci usposobili za varno delo na področjih, na katerih obstaja potencialna nevarnost eksplozije,
- **usposabljanje za varno delo na višini in globini**, s poudarkom na pravilni uporabi varnostne opreme ter izvajanju dela na višini in v globini v skladu z varnostnimi standardi,
- **redno letno usposabljanje za voznike v cestnem prometu** ter
- **spletno delavnico o uporabi sistema ChatGPT**, ki je aktualno orodje za komunikacijo in sodelovanje.

Spletni portal Mojeznanje.si

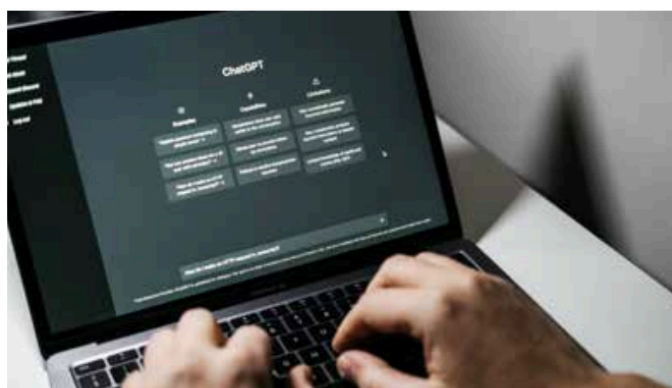
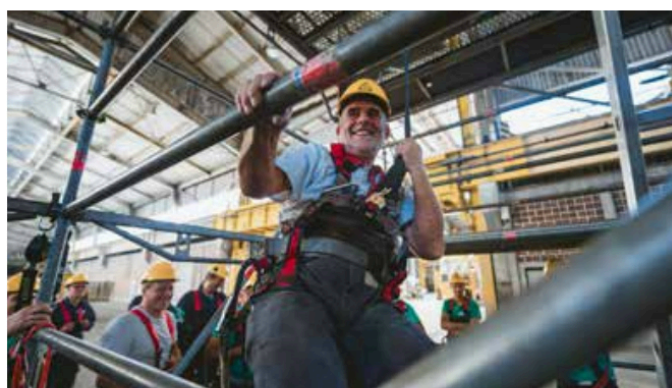
BARBARA ZAJC, FOTO: SPLET

Od septembra dalje imamo talumovci brezplačen dostop do portala Mojeznanje.si, ki omogoča pridobivanje novih znanj z različnih področij. Trenutno se je na portalu registriralo 115 zaposlenih.

Med uporabniki izstopajo naslednja področja, za katera je največ zanimanja:

- **računalništvo** (zlasti izobraževanje v zvezi z Excelom, ki privablja največ pozornosti),
- **tuji jeziki** (predvsem nemščina in angleščina),
- **komuniciranje**,
- **psihologija** in
- **zdrav življenjski slog**.

Ta pobuda prinaša dodano vrednost v kontekstu nenehnega učenja in osebnega razvoja, kar nam omogoča pridobivanje uporabnih znanj z različnih področij. □

MojeZnanje.si

VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Ergonomija

Obremenitve zaradi vibracij

TINA LESJAK, FOTO: DEPOSITPHOTOS

VIR: Z. Balantič, A. Polajner, S. Jevšnik: Ergonomija v teoriji in praksi; T. Lesjak: Ergonomska analiza delovnega mesta v podjetju Talum d.d. Kidričevo (magistrsko delo)

O pomenu ergonomije na delovnem mestu smo pisali že v prejšnjih številkah časopisa Aluminij. Tokrat podrobneje predstavljamo področje, ki se ukvarja z obremenitvami zaradi vibracij zaposlenih.

Vibracije - dejavnik delovnega okolja

Vibracije so eden izmed dejavnikov delovnega okolja, ki ima lahko negativen vpliv na počutje in zdravje delavca.

Vibracije so oscilacijska gibanja trdnih delcev ali teles v področju zvočnih in infrazvočnih frekvenc, ki se po različnih materialih prenašajo na človeka, če je z njimi v stiku.

Lahko se pojavljajo pri uporabi:

- obdelovalnih orodij (brusilniki, žage, vrtalniki) – lokalne vibracije,
- vibrirajočih podestov, transportnih sredstev – splošne vibracije.

Na človeka se lahko prenesejo preko zgornjih okončin (z rokami držimo vibrirajoče orodje), spodnjih okončin (stojimo

na vibrirajoči konstrukciji), spodnjega dela trupa (sedimo na vibrirajoči konstrukciji) ter trupa in glave (ležimo).

Značilnosti vibracij

Vibracije so po svojih značilnostih **stohastične** ali **periodične**. Pri periodičnih se frekvenca, amplituda in oblika pravilno ponavljajo, pri stohastičnih pa je zaporedje nepravilno. Eno izmed nepravilnih oblik predstavljajo mehanski udarci, tj. impulzi, ki so rezultat hitre spremembe hitrosti, pospeška, sile ali položaja vibrirajočega sistema.

Označujemo jih s frekvenco in amplitudo. Število period v eni sekundi (Hz) je frekvenca. V bistvu nam frekvenca pove, kolikokrat v eni sekundi vibrirajoči del zaniha naprej

in nazaj. Amplituda je maksimalni odmik oziroma odstopanje od mirovne točke. Izraža se lahko s hitrostjo, pospeškom, decibeli ali odmikom.

Vpliv vibracij na zdravje delavca

Vsaka masa sistema ima svojo značilno resonančno frekvenco. Kadar je frekvenca mehanizma, ki sproži vibracijo, identična resonančni frekvenci aktivirane mase (posameznega organa ali človeškega telesa), pride do resonance (izzvani vibraciji se poveča amplituda). Za človeka je škodljivo, če organ ali telo pride v resonanco.

Vibracije se na posameznika širijo preko površine, na kateri sedi, stoji ali leži. Zaznavanje vibracij je odvisno od frekvence. **Največji odziv se pokaže v območju med 1 in 80 Hz ter v smeri osi z (smer od nog proti glavi).**

Občutljivost organizma je odvisna tudi od načina delovanja, trajanja in pogostosti izpostavljenosti, velikosti stične površine med izvorom vibracij in delavcem, nepravilnega položaja pri delu, zdravstvenega stanja delavca, udobja mikro- in makroklimatskih razmer, teže orodja, sile, s katero delavec stiska vibracijsko orodje, odzivnosti delavca na vibracije, načina odmora pri delu ter mesta na telesu delavca, na katerem vibracije vstopajo v telo in se po njem širijo.

Človek se na tresenje oziroma vibracije odzove na dva načina: **refleksno** (povečanje mišičnega tonusa) in **zavestno** (sprememba telesnega položaja). Obremenjenost posameznika zaradi vibracij se lahko izraža v obliki neugodja, ovire pri delu, zmanjšanja delovne storilnosti ali kot bolezenska okvara.

Za vibracije, ki se širijo preko celotnega telesa, so pogoste poškodbe hrbtenice in težave s križem. Sem spadajo vibracije v vozilih, stavbah in v bližini delujočih strojev, zanje je značilno, da se na človeka prenašajo preko površine.

Pri vibracijah, ki se prenašajo preko dlani – roke, so pogoste vaskularne in mišične ali nevrološke motnje ter prizadetost sklepov ali kosti. Vpliv vibracij je odvisen od časa trajanja, tipa ročnega delovnega orodja in intenzitete njegovega delovanja. Povzročijo lahko mile posledice ali pa pride do hude oblike

bolezni. Pojavijo se motnje v živčnem sistemu in krvnem obtoku, v kosteh, sklepih, veznem tkivu ali mišicah na rokah in podlahti. Zelo znana posledica vibracij dlan – roka je sindrom belih prstov. Ta se pojavi zaradi obolenja ožilja in privede do občutka gluhih prstov (prstov in tipa ne čutimo več).

Občutljivost za vibracije se za različne dele telesa razlikuje. Zaradi različnih lastnosti kosti in drugih telesnih tkiv se razširjajo po različnih poteh. Širjenje vibracij po telesu je v veliki meri odvisno od frekvence vibracij. **Vibracije visokih frekvenc telesna tkiva delno zaustavijo, vibracije nizkih frekvenc pa se širijo daleč.**

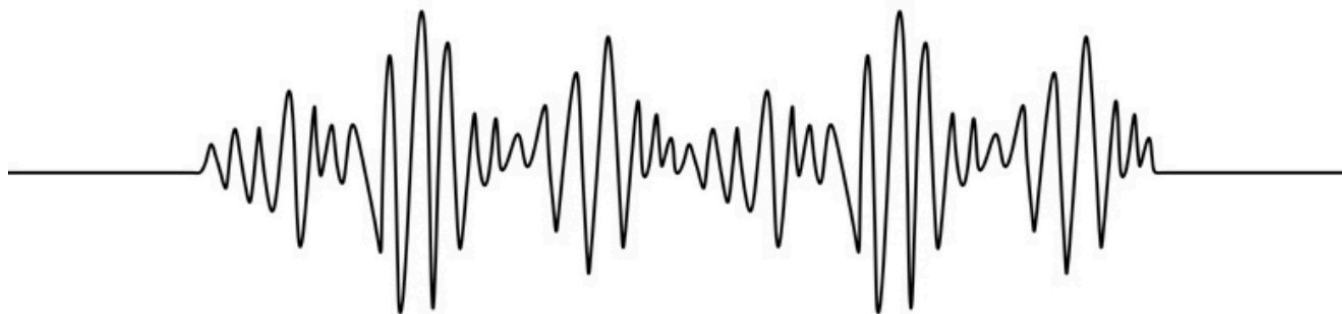
Dejavniki, kot so utrujenost, nefiziološka delovna drža in težak mišični napor ter krčevito držanje obdelovanca ali vibracijskega stroja, povečujejo škodljivi vpliv vibracij na posameznika. Škodljivost povečujejo tudi dejavniki delovnega okolja, kot so velika vlažnost zraka, nizke temperature zraka in mrzle površine, s katerimi pride delavec v stik. Človek, ki je izpostavljen vibracijam, slabše zaznava dotik, bolečino, temperaturo in vibracije same, zmanjša se psihična zmogljivost, slabše sliši, večata se razdražljivost in utrujenost.

Meritve vibracij

Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu določa, da mora delodajalec oceniti in po potrebi zagotoviti meritve ravni mehanskih vibracij, ki so jim delavci izpostavljeni.

Pri ocenjevanju tveganja mora delodajalec nameniti pozornost:

- ravni, vrsti in trajanju izpostavljenosti,
- vplivom na varnost in zdravje posebno ogroženih skupin delavcev,
- mejnim in opozorilnim vrednostim izpostavljenosti,
- posrednim vplivom na varnost delavcev zaradi medsebojnega vplivanja med delovnim mestom in mehanskimi vibracijami ali drugo delovno opremo,
- obstoju nadomestne opreme, namenjene zmanjševanju ravni izpostavljenosti,
- informacijam, ki jih priskrbijo proizvajalci delovne opreme,
- posebnim delovnim razmeram (npr. nizke temperature). □

20 Časopis ALUMINIJ 10-12/2023

INOVATIVNOST

Naši inovatorji v osrčju Slovenije

VESNA KOŠIR, FOTO: VESNA KOŠIR

Sodelavce, ki so se letos na področju množične inovativne dejavnosti najbolj izkazali, smo v sredo, 29. novembra, nagradili s strokovno ekskurzijo v srce Slovenije. To je bila naša zahvala za njihov prispevek k inovativnosti Skupine Talum.

Skladišče za navskrižno pretovarjanje

Včasih je poleg prizadevanj potrebna še sreča. Mi smo jo imeli, saj je bila naša skupina med prvimi, ki je dobila možnost ogleda novega distribucijskega skladišča za navskrižno pretovarjanje (angl. cross docking), ki je v lasti ljubljanskega podjetja DB Schenker. Skladišče za navskrižno pretovarjanje je logistični center, v katerem blago prevzamejo, razvrstijo in nato takoj odpošljejo brez vmesnega skladiščenja. Ta pristop optimizira pretok blaga po dobavni verigi, zmanjšuje stroške skladiščenja in omogoča hitrejšo dostavo. Logistični terminal stoji v neposredni bližini avtoceste v Sneberjah, kar omogoča odlično distribucijsko povezavo. Odprli so ga maja 2022, ob praznovanju 150-letnice podjetja. Zgradba stoji na 14.143 m² velikem zemljišču in je v celoti prilagojena sistemu storitev za navskrižno pretovarjanje. Ponaša se s kar osemindvajsetimi nakladalno-razkladalnimi rampami.

Geometrično središče Slovenije

Naša naslednja postaja nam je ponudila veliko simbolike. Ustavili smo se namreč v Slivnem pri Vačah, kjer je

GEOSS – geometrično središče Slovenije. Gre za težišče naše države, saj središča nepravilnemu liku, kot je obris meja naše države, ni mogoče določiti. Zaradi lažjega razumevanja so pojem poenostavili in ga poimenovali geometrično središče Slovenije ali skrajšano GEOSS. GEOSS je zasnovan kot domoljubni vseslovenski projekt, simbol slovenstva, večstoletnega prizadevanja za obstoj in razvoj ter zakoreninjenost Slovencev na tem prostoru. Od ustanovitve leta 1982 si je Društvo GEOSS s prostovoljnim delom prizadevalo za bogatitev območja GEOSS ter za vedno nove prireditve.

Domačija Brinovec

Postanek smo naredili tudi na domačiji Brinovec, ki se ponaša z več kot 100-letno tradicijo oglarjenja. Domačija je bila leta 2012 v Slovenskem etnografskem muzeju vpisana v register žive kulturne dediščine, saj lastniki svoja znanja prenašajo na mlajše rodove. Lastniki domačije so nas seznanili s skrivnostmi oglarjenja in nas za konec razveselili z malico, ki so jo skuhali v kotlu nad ognjiščem.

Rudnik Sitarjevec

Zadnja postaja naše ekskurzije je bil rudnik Sitarjevec. Rudnik je preurejen v sodoben podzemni muzej in obiskovalcu ponudi možnost vpogleda v pestrost geološke naravne dediščine, svet netopirjev, pajkov in gliv ter v bogastvo rudarskega izročila.

Večerja in razmislek o novih inovativnih izzivih

Dan smo zaključili v prijetnem gostilniškem ambientu, kjer so nam postregli z zgodnjo večerjo. Za omizjem smo že kovali rešitve za nove inovativne izzive, ki jih ponuja dinamično dogajanje v naši panogi.

Hvala našim nagrajenim inovatorjem za dobro vzdušje in pozitivno energijo. Z obojim ste naš dan naredili nepozaben. □

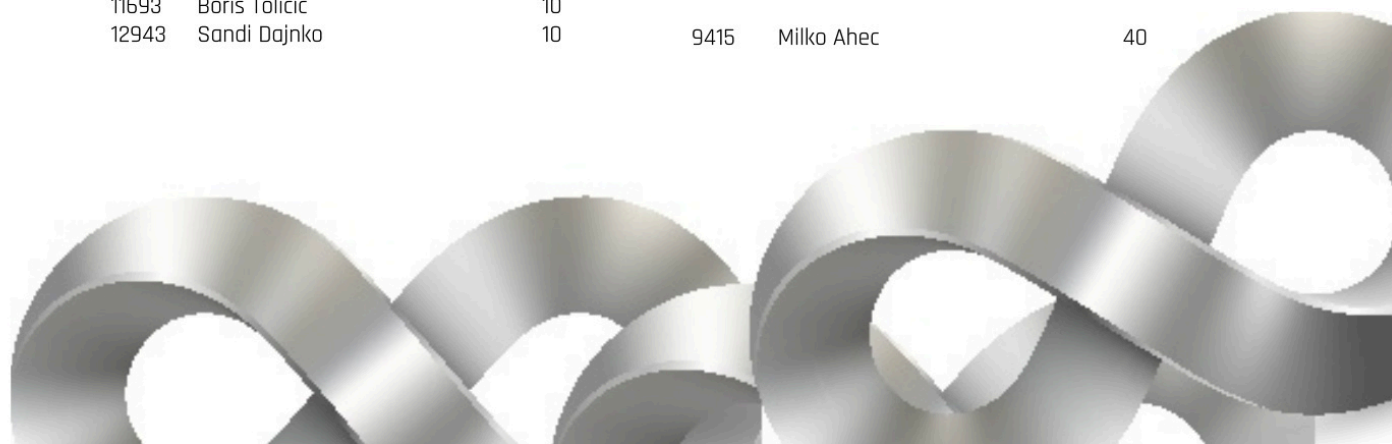

TOVARNIŠKI PRAZNIK

Prejemniki jubilejnih listin

KADROVSKA SLUŽBA

11715	Mitja Horvat	10	12945	Franc Gerdak	10
11727	Mojca Kavaš	10	9437	Danijel Gajser	10
11750	Vesna Roškar	10	9439	Janez Zdavc	10
11734	Haris Salihagić Hrenko	10	9442	Franjo Skuber	10
11926	Peter Meglič	10	11732	Sašo Klajnšek	10
11748	Kristian Lipovac	10	9824	Bojan Herga	10
11709	Alenka Kotnik	10	11965	Klara Sitar	10
11696	Franc Stojnšek	10			
11688	Sandra Krajnc	10	11258	Leon Korže	20
11703	Matjaž Moharko	10	11260	Matjaž Sok	20
11705	Kevin Šoštarič	10	11262	Zmago Travnikar	20
11712	Niko Vagrinec	10	11240	Robert Gajser	20
11718	David Drask	10	11252	Jože Perko	20
11741	Damijan Predikaka	10	11301	Viktor Gajser	20
11757	Tomi Dornik	10	11292	Aleš Nahberger	20
11722	Simon Strmšek	10	12900	Olga Lendero	20
11743	Leon Topal	10	12905	Franc Roškar	20
11740	Aleksander Žerak	10	12903	Sonja Hertiš	20
11754	Matej Kelc	10	9434	Alojz Fakin	20
11739	Mitja Vučkovič	10	12904	Štefka Lampret Roškar	20
11753	Inge Kolarič	10	11242	Jasmina Korže	20
12579	Sara Zupanič	10			
11730	Drago Rizman	10	8636	Marko Homšak	30
12000	Matjaž Bukšek	10	8615	Andrej Vindiš	30
11756	Simon Potočnik	10	8635	Karmen Šibila	30
11746	Rok Zakelšek	10	9652	Darko Kozoderc	30
11729	Robert Medved	10	11972	Rajko Habjanič	30
11733	Bojan Cimerman	10	8622	Marjan Jeza	30
11723	Dejan Poplatnik	10	9426	Franc Princ	30
11731	Boris Hebar	10	9359	Zvonko Rozman	30
11692	Boštjan Koren	10	9808	Gregor Kovačič	30
11694	Sandi Bezjak	10			
11693	Boris Toličič	10			
12943	Sandi Dajnko	10	9415	Milko Ahec	40

22 Časopis ALUMINIJ 10-12/2023

TOVARNIŠKI PRAZNIK ALUMINIJ, moč preobrazbe

SLUŽBA ZA ODNOS Z JAVNOSTMI, FOTO: STANKO KOZEL, PETER PERNAT

Rdeča nit letošnjih internih dogodkov, s katerimi smo proslavili 69 let delovanja tovarne, je bila preobrazba, ki se najprej začne v nas samih in se nato širi na vsa področja našega dela in življenja, da bi se lahko čim bolj prilagodili hitrim spremembam v vedno zahtevnejšem poslovnem okolju.

Druženje z upokojenimi sodelavci

Praznovanje tovarniškega praznika smo začeli v **četrtek, 16. novembra**, ko smo medse povabili naše upokojene sodelavce. Tradicionalno smo zanje pripravili slavnostni program. V uvodnem nagovoru jim je predsednik uprave Marko Drobnič predstavil naše cilje za prihodnost in jim zaželel veliko zdravja v želji, da se ponovno snidemo prihodnje leto. Slavnostni program je zaokrožil nastop Pihalnega orkestra Talum Kidričevo in Moškega pevskega zbora Talum Kidričevo. Po uradnem delu sta sledila pogostitev in sproščeno druženje. **Lepo je bilo znova videti znane obraze in sproščeno poklepetati.**

Pogled v prihodnost in podelitev zlatih metuljev

Letošnji tovarniški praznik je bil v znamenju slogana **Neskončna moč preobrazbe**, slogana, ki poudarja spreminjanje nas samih, naših procesov in aluminija kot neskončne kovine prihodnosti. Praznični **petek, 17. novembra**, smo začeli s slavnostno sejo in ga nadaljevali z osrednjo prireditvijo, ki je bila namenjena zaposlenim. Na njej smo skupaj pokukali v prihodnost, saj smo si v videu ogledali strateške projekte, prisluhnili uvodnemu nagovoru predsednika uprave in nagradili naše sodelavce za uspešno delo. Letošnji dobitniki zlatega metulja za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih so Branko Vogrinec, Danijel Pukl, Gregor Kovačič in Vladimir Pignar. Zlatega metulja za življenjsko delo pa je prejel sodelavec Zlatko Intiher, ki smo ga predstavili v tokratnem intervjuju. Uradni del osrednje prireditve smo zaključili s plesom zlatih metuljev in ga popestrili z igrami, v katerih so si naslov Talumovega prvaka prislužili sodelavci iz PE Promet. Najbolj vztrajni so se zavrteli ob ritmičnih glasbenih skupinah Deja Vu, ki nas je zabavala do poznih večernih ur.

Dan odprtih vrat

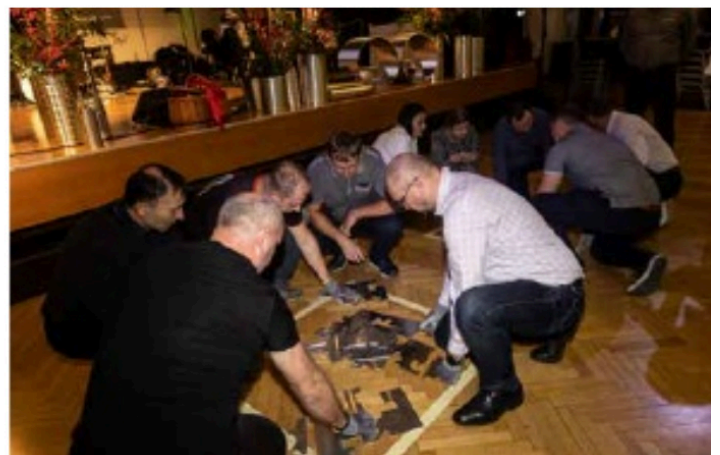
Dan odprtih vrat je v **soboto, 18. novembra**, privabil več kot 350 obiskovalcev. Med njimi je bila tudi skupina iz vrst veteranov vojne za Slovenijo iz Murske Sobote ter ekipa nogometašev Nogometnega kluba Aluminij. Pri organizaciji dneva je sodelovalo več kot 60 sodelavcev, ki so poskrbeli za strokoven in varen ogled tovarne. Po nagovoru predsednika uprave Marka Drobnič in župana Občine Kidričevo Antona Leskovarja so si obiskovalci izbrali eno izmed treh tematskih poti ogleda. Vrata so jim odprli v PE Aluminij (skladišče odpadnega aluminija in gnetne zlitine), Talum Izparilniki, PE Rondelice, PE Ulitki, PE Servis in inženiring (orodjarna, strojne delavnice) ter Talum Inštitut.

V torek, 21. novembra 2023, je Talum uradno praznoval svoj rojstni dan. Praznično vzdušje smo na ta dan pričarali z jutranjimi melodijami, ki so jih iz svojih instrumentov mojstrsko izvajali naši godbeniki ter s sladkim presenečenjem, ki nas je pričakalo v jedilnici. □

Hvala vsem sodelavcem in drugim vključenim, ki ste kakor koli prispevali k prijetnemu praznovanju letošnjega tovarniškega praznika. Drugo leto pa nas čaka okrogli jubilej, saj bo Talum praznoval 70 let svojega delovanja.

24 Časopis ALUMINIJ 10-12/2023

BRANKO VOGRINEC (PE Servis in inženiring)

zlati metulj za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih

Branko Vogrinec se je kolektivu gradbenega vzdrževanja pridružil leta 2004. Njegove delovne naloge so bile že v začetku povezane s šamoterskimi in gradbenimi deli. Šamoterstvo je bilo zanj na začetku neznanka, saj gre za veščine, ki si jih v izobraževalnem procesu ni mogoče pridobiti. Branko je pri delu svoje znanje nenehno nadgrajeval in ga uporabljal pri izvedbi dodeljenih nalog. Leta 2007 je prevzel vodenje skupine za izvajanje ognjevzdržnih obzidav. Kot vodja skupine s sodelavci zelo uspešno organizira obsežne remonte in manjša popravila v proizvodnih enotah v Skupini Talum, pa tudi popravila v okviru na trgu pridobljenih naročil. Skupaj s sodelavci nenehno išče nove, inovativne rešitve, ki pripomorejo h kakovostnejši in racionalnejši izvedbi del ter podaljšajo življenjsko dobo vgrajene opreme v proizvodnji. Branko Vogrinec je pri delu zanesljiv in strokoven, nenehno se prilagaja potrebam proizvodnje in drugih naročnikov. Svoje bogato znanje in izkušnje nesebično deli z mlajšimi sodelavci. Sodelavci ga zaradi njegove zanesljivosti, strokovnosti, zavzetosti in inovativnosti cenijo in spoštujejo.

DANIJEL PUKL (PE Ulitki)

zlati metulj za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih

Danijel Pukl se je v tovarni zaposlil leta 2016. Poklicno pot je začel kot livar na področju gravitacijskega litja. Zaradi svojih dosežkov in pozitivne naravnosti do dela se je usposabljal tudi na področju nizekotlačnega litja in napredoval na delovno mesto vodje litja. Z delom, vztrajnostjo in odprtostjo za nove izzive je Danijel usvojil številne veščine in si pridobil neprecenljive izkušnje ne samo na področju litja, temveč tudi na področju kakovosti ter varstva in zdravja pri delu. Njegov prispevek je bil eden ključnih pri uvajanju zahtevnih novih ulitkov in tehnoloških izboljšav v nizekotlačni livarni v času hitre rasti naše proizvodnje. S predanostjo in samoiniciativnostjo je Danijel Pukl sodelavcem za vzgled, saj jih ves čas spodbuja k doseganju nadpovprečnih rezultatov. Znan je po zavzetosti, zanesljivosti in inovativnem pristopu k delu, vse te lastnosti pa pomembno prispevajo k spodbudnemu delovnemu okolju. Kot vodja litja Daniel Pukl svoje znanje in izkušnje nesebično prenaša na sodelavce in je vedno pripravljen pomagati.

26 Časopis ALUMINIJ 10-12/2023

GREGOR KOVAČIČ (Vargas-Al)

zlati metulj za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih

Gregor Kovačič se je v Talumu kot metalurški tehnik zaposlil leta 1993 na delovnem mestu posluževalca elektroliznih peči v elektrolizi B. Zaradi izjemne delovne uspešnosti je bil leto kasneje imenovan za vodjo izmene. Po zaprtju te hale je svojo delovno pot nadaljeval v elektrolizi C. Tam je utrpel nesrečo pri delu, zato se je kot delovni invalid prezaposlil v družbo Vargas-Al. Na novem delovnem mestu se je kot varnostnik izkazal, saj je prevzemal naloge na vseh področjih varovanja. Pri dodatnem izobraževanju si je pridobil naziv inženirja mehatronike in leta 2019 prevzel vodenje izmene. Gregor Kovačič je odličen vodja in mentor, ki svoja znanja in izkušnje nesebično prenaša na sodelavce ter jih spodbuja k poklicni rasti in razvoju. Ob tem, da opravlja dela vodje izmene, sodeluje tudi pri varovanju različnih dogodkov in nadzoru objektov ter dela kot operater v varnostno-nadzornem centru. Vse od leta 1981 kot gasilec sodeluje tudi v PGD Majšperk, kjer je odličen mentor mladim generacijam gasilcev. Gregor Kovačič je danes pomemben del ekipe Vargas-Ala in s svojim pozitivnim pristopom k delu prispeva k uspešnemu poslovanju.

VLADIMIR PIGNAR (Vital)

zlati metulj za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih

Vlado Pignar se je v svoji dolgi karieri izkazal z izjemnimi dosežki na področju kulinarike, gostinstva in organizacije dogodkov. V družbi Vital se je zaposlil leta 2010, najprej kot vodja gostinstva, leta 2013 pa je prevzel vodenje družbe. To delo opravlja še danes in pod njegovim vodstvom je družba Vital doživela preobrazbo: iz pripravljavke malic za potrebe podjetja Talum se je spremenila v ugledno ponudnico vrhunskih gostinskih storitev in organizatorico izjemnih prireditev. Z blagovnama znamkama Restavracija Pan in Gostilna Ribič je Vital postal neprekosljiv ponudnik v širšem lokalnem okolju. Z njegovo pomočjo je Gostilna Ribič prejela ugledno priznanje: dve kapi v enem najvplivnejših mednarodnih vodnikov v svetu gastronomije Gault & Millau. Priznanje odraža vrhunskost Vitalove kulinarčne ponudbe. Vlado Pignar je med sodelavci cenjen zaradi velikega občutka odgovornosti, zaradi zanesljivosti, vztrajnosti in pripadnosti podjetju. S predanim delom in neizmerno energijo aktivno prispeva k razvoju sodelavcev, saj z njimi nesebično deli svoje bogato znanje in izkušnje. □

INTERVJU

Od otroških sanj do zlatega metulja

Pogovor z Zlatkom Intiherjem, letošnjim dobitnikom
zlatega metulja za življenjsko delo v Skupini Talum

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: STANKO KOZEL

Tokrat smo besedo dali sodelavcu Zlatku Intiherju, letošnjemu dobitniku zlatega metulja za življenjsko delo. V iskrivem pogovoru boste spoznali njegovo življenjsko pot od otroštva na kmetiji v Doleni do 37-letne poklicne poti na področju proizvodnje rondelic. Zlatko se v intervjuju spominja svojih delovnih začetkov in nam predstavlja svoj pogled na vlogo mentorja, inovacije in kulturo sprememb. Za človeka je življenjski uspeh to, da najde zaposlitev, ki ga izpolnjuje. Zlatku je to uspelo, kar se odraža v njegovih delovnih uspehih.

Kako se spominjate svojega otroštva?

Odraščal sem na kmetiji v Doleni, kjer je bilo vedno veliko dela. Že odkar se spominim, smo otroci aktivno sodelovali pri vsakodnevnih opravilih in tako razbremenili starše. To, da smo delali, nam ni predstavljalo težav, pa naj je šlo za mraz ali velike obremenitve; vedno smo se z veseljem lotili nalog. Še posebej izstopa spomin na zgodnje jutranje ure, ko sem sam premagoval visok sneg, da sem prišel v šolo. To so bili drugačni časi, starši takrat niso izražali toliko skrbi kot danes. Preprosto so zaupali, da bomo kljub vsem oviram varno prispeli v šolo in se nato vrnili domov. Ta izkušnja je bila zame šola življenja. Morda je prav ta izkušnja razlog, da sem v vseh teh letih ohranil delovne navade, ki mi še danes olajšajo opravljanje dela v službi.

Nekateri otroci že v zgodnjem otroštvu pokažejo svoje talente in celo oblikujejo konkretne želje glede svoje prihodnje poklicne poti. Kaj je veselilo vas kot otroka?

Kot otrok sem si želel postati mizar, saj me je ta poklic izjemno privlačil.

Ste že pred zaposlitvijo v Talumu poznali tovarno?

V tovarni sta delala moj oče in starejši brat ter še nekaj sorodnikov. Vedno sem z zanimanjem prisluhnil njihovim zgodbam in opisom tovarne. Z vedno zanimivimi pripovedmi in opisi so me navduševali ter vzbujali moje zanimanje za tovarniško življenje. Opisi so bili zame izjemno privlačni in že kot mladostnik sem sanjaril o tem, da bom nekoč tudi sam del Talumove ekipe. Ko me je brat pri šestnajstih letih prvič peljal v tovarno, sem bil nad videnim navdušen. Tudi pogled na elektrolizo A, ki je v tistem času veljala za zahtevno delovno okolje, me ni odvrnil od namere. Komaj sem čakal, da bom tudi sam dobil priložnost za delo v tovarni.

Kaj vas je med ogledom tovarne najbolj navdušilo?

Med obiskom sem si natančneje ogledal delo v PE Rondelice, kjer je takrat delal brat. Opazoval sem stroje za izsekovanje in se seznanil z mehansko obdelavo rondelic. Brat mi je podrobno razložil, zakaj se rondelice uporabljajo, in mi povedal veliko zanimivih informacij. Vse, kar sem videl, me je tako prevzelo, da sem si takrat zadal cilj: tudi sam bom postal del tega kolektiva. Moje navdušenje je bilo tako močno, da sem se leta

1987 zaposlil v tovarni in začel delati prav na področju, ki me je tako navdušilo med tistim ogledom. Od tega je minilo že skoraj 37 let in še vedno z veseljem opravljam svoja dela.

Kako se spominjate svojih delovnih začetkov?

Ob moji zaposlitvi v tovarni sta v proizvodnji PE Rondelice delovali zgolj dve proizvodni liniji. Leta 1989 smo vpeljali dodatni dve liniji, kar je zahtevalo tudi prestavitev že obstoječih linij na novo lokacijo. Spominjam se, da smo morali zaradi tega razbiti beton. To sva s sodelavcem opravila ročno kar čez noč. Kljub fizični zahtevnosti nisva občutila teže dela, saj je bila najina predanost nalogi močnejša. To je bil le začetek, saj sva se nato z delom morala priučiti novemu načinu delovanja proizvodnih linij in se navaditi nanj.

Kdo je bil v tistem času vaš mentor?

V tistem času sta bila moja mentorja Jože Turk in Milenko Bosak. Oba sta mi pomagala s prenosom svojega znanja in izkušenj, za kar sem jima hvaležen. Dandanes se sprašujem, ali si nove generacije sodelavcev sploh lahko predstavljajo, kako je bilo včasih. Veliko procesov je potekalo ročno, kar je delo naredilo zahtevnejše in težje, kot je danes.

Kakšni pa ste vi v vlogi mentorja?

Pomembno se mi zdi, da ti mentor praktično pokaže, kako moraš določeno nalogo realizirati, da boš pri tem uspešen. Nalogo nato skupaj z njim nekajkrat ponoviš. Na ta način si jo zapomniš in jo nato lahko samostojno izvedeš. Ta princip uporabljam, kadar mladim predajam svoja znanja.

Kako pomembna so za zaposlenega znanja in izkušnje?

Znanja in izkušnje imajo v poklicnem življenju zaposlenega izjemno pomembno vlogo. Osebnostno cenim, da sem ves čas sodeloval pri uvajanju novih tehnologij, saj mi to omogoča temeljito razumevanje procesov. Zaradi tega se brez težav znajdem pri več različnih operacijah, kot so delo na izsekovalni liniji, pakiranje in prebiranje rondelic, mehanska obdelava in drugo. Svoja znanja sem postopoma nadgrajeval, kar mi je omogočilo razvoj široke palete kompetenc. Sčasoma sem ugotovil, da imaš s širokim znanjem večjo samozavest in novosti sprejemaš kot izzive, ne pa kot ovire.

Danes smo sredi pospešene digitalizacije in hitrega razvoja umetne inteligence. V času vaših začetkov so se pojavili prvi računalniki. Kako so se na to novost odzvali sodelavci?

Različno. Nekateri so računalnik videli kot priložnost, da si določene delovne naloge poenostavijo, drugi pa so bili proti novitetam in so v računalnikih videli nujno zlo. Če do novitet čutiš odpor, potem tudi ne boš imel interesa, da se naučiš, kar je na dolgi rok zate in za podjetje slabo.

Se iz tega časa spomnite kakšne anekdote?

Spominjam se, da smo računalnik začeli uporabljati za zalaganje peči. To je bila za vse nas velika novost. Ob 12.30 sem prišel v službo z namenom, da bi vse dobro naštudiral. V računalnik sem vnesel uporabniško ime in geslo ter nastavlil uro za avtomatski vklop peči. Računalnik takrat ni javil nobene napake, zato sem domneval, da so stvari urejene. Ko sem prišel v soboto v službo, pa peč ni delovala in tudi s ponovnim zagonom sistema je nisem mogel zagnati. Po pomoč sem se obrnil na obratovodjo Jožeta Turka in svetoval mi je, da poskusim s ponovnim zagonom, čez pol ure pa me bo spet poklical, in če peč še vedno ne bo delovala, bo prišel v službo. Takrat sem enostavno izklopil računalnik in ga ponovno vklopil. Peč se je zagnala in proces je normalno stekel. Ko me je obratovodja čez pol ure poklical in me povprašal, ali sem zadevo rešil, sem mu dejal, da sem računalnik "vrgel ven" in da zdaj peč deluje. Obratovodja se je prestrašil, mislil je namreč, da sem računalnik vrgel skozi okno. Zaradi tega smo se še velikokrat smejali.

Kako navadno poteka vaš delovni dan?

Ko pridem v službo, najprej poskrbim za palete, ki so potrebne za delo na posamezni proizvodni liniji. Sledi jutranja kava s sodelavci, ki je tudi priložnost za pregled dnevnih delovnih obveznosti. Kasneje se nam pridruži vodja, ki določi, na kateri proizvodni operaciji bo kdo od sodelavcev ta dan delal in kakšne so njegove delovne naloge. Čez dan navadno delam pri različnih delovnih operacijah. Delam tako, da sem vsakih sedem dni na drugem delovnem področju - sedem dni delam na področju žarjenja rondelic, sedem dni na bobnanju, sedem dni na vibriranju in peskanju. Ta način se mi zdi odličen, saj je s tem delo bolj dinamično in tudi več različnih znanj in izkušenj si pridobiš.

Prihodnje leto bomo v Talumu odprli pametno tovarno rondelic. Kakšne izzive bo to prineslo?

Kot ekipa delujemo zelo povezano in složno. Vsi vemo, da je v slogi moč in da skupaj zmoremo več. Upam, da bomo v tej sestavi delovali tudi v prihodnosti. Novih izzivov se ne bojim in tudi večjih težav ne pričakujem. Računalniki in sodobne tehnologije so nam v veliko pomoč, saj zmanjšujejo možnost človeške napake.

Katere spretnosti in osebnostne lastnosti mora imeti človek, da lahko uspešno opravlja ta poklic?

Predvsem moraš biti pri delu zelo zbran, natančen in zavzet. Delovnih operacij je veliko, in če pri delu nisi zbran, hitro narediš napako v smislu, da serijo rondelic napačno žariš, obdeláš ali kaj podobnega. Tudi iznajdljivost je pomembna, saj si na ta način lahko delo olajšaš.

Kaj pa inovativnost?

Tudi inovativen moraš biti. Sam sem v času svojega službovanja podal kar veliko izboljšav. To v Talumu tudi zelo cenim, saj vidim, da se na inovativnosti veliko dela, naši predlogi pa so tudi realizirani.

Letos ste dobili zlatega metulja za življenjsko delo. Kakšni so občutki, ko po toliko letih dela in predanosti dobiš tudi uradno potrditev svojih sodelavcev?

To so občutki, ki se jih ne da opisati. Ko sem bil mlajši in so moji starejši in bolj izkušeni sodelavci dobivali nagrade in pohvale, sem se spraševal, kaj moram kot delavec narediti, da bi tudi sam nekoč dobil zlatega metulja. Pri delu se zelo trudim in letos mi je uspelo. Na dosežek sem ponosen. Je pa bilo zame zelo čustveno, ko me je nekega dne med kuhanjem kosila po telefonu poklical direktor in mi sporočil, da sem letos jaz med prejemniki. Na začetku splah nisem dojemal, kaj mi govori. Tudi čestitke sodelavcev so se me močno dotaknile. Pripravili so mi presenečenje v obliki balonov in drugih pozornosti. To so res nepozabni trenutki. Rad pa bi izpostavil, da brez dobrega vodstva in dobre ekipe tudi sam ne bi bil tako uspešen in zagnan. Njihova podpora šteje.

Če bi lahko svojo poklicno pot ponovili, bi se odločili drugače?

Ne. Vse bi naredil tako, kot sem. ☐

NAJLJUBŠI FILM:

kultni srbski film Ka to tamo peva

NAJLJUBŠA GLASBA:

slovenska narodnozabavna in hrvaška zabavna glasba

MOJA NAJLJUBŠA HRANA:

jedi z gobami, še posebej jurčki

NA SAMOTNI OTOK BI VZEL:

telefon, s katerim bi naročil prevoz domov

ČE BI IMEL ČAROBNO

PALČKO, BI ...:

končal vse vojne in vsem ljudem omogočil dostojno življenje

“Hvala vodstvu Taluma, vodstvu PE Rondelice in moji ekipi za pomoč, podporo in pozitivno energijo.”

ŠTIPENDIRANJE

Štipendije so zakon!

BARBARA ZAJC, MARJETKA OREL, FOTO: DEPOSITPHOTOS, NATAŠA VODUŠEK FRAS

V Talumu smo ponosni na več kot petdesetletno tradicijo kadrovskega štipendiranja, ki je ključni steber naše zavezanosti k izobraževanju in razvoju mladih talentov. Letos smo v skladu s to tradicijo objavili nov razpis za dodelitev kadrovskega štipendij in ponudili 48 štipendij za različne izobraževalne smeri in stopnje.

Letos smo prvič razpisali štipendije tudi za program gastronom-hotelir v naši hčerinski družbi Vital, kar kaže na naše prizadevanje za razširitev področij podpore. Po razpisu smo prejeli 32 prijav, podelili pa smo 23 kadrovskega štipendij, razdeljenih po različnih izobraževalnih programih.

Rezultati komunikacijske kampanje

V Službi za odnose z javnostmi smo analizirali učinkovitost komunikacijske kampanje za promocijo razpisa. Analiza spletnega mesta talum.si/mladi, kjer smo razpis objavili, kaže opazno izboljšanje obiska v času trajanja komunikacijske kampanje. Zabeležili smo 51-odstotno povečanje števila obiskovalcev strani v primerjavi z letom 2022 in 59-odstotno rast v skupnem številu ogledov strani v času razpisa. Rast je rezultat celovite komunikacijske strategije, ki je zajemala kombinacijo internih (intranet, infozasloni, plakatna mesta) in eksternih kanalov (spletna stran, Facebook in Instagram, lokalni mediji, direktna komunikacija s šolami) ter nagradno igro na družbenih medijih, v kateri smo podarili prenosne zvočnike. Integrirani pristop je omogočil večji doseg in angažiranost zainteresirane javnosti.

Podeljene kadrovske štipendije v letu 2023 glede na program izobraževanja

Program izobraževanja	Št. podeljenih štipendij
Gastronom-hotelir	1
Oblikovalec kovin - orodjar	1
Mehatronik operater	3
Metalurški tehnik	1
Strojni tehnik	5
Elektrotehnik	3
Tehnik mehatronike	1
Inž. mehatronike	1
Dipl. inž. elektrotehnike, 1. st.	1
Dipl. inž. informatike in tehnologij komuniciranja, 1. st.	2
Mag. inž. strojništva, 2. st.	2
Mag. inž. informatike in podatkovnih tehnologij, 2. st.	2
Skupaj	23

Kadrovski štipendisti glede na program izobraževanja**Program izobraževanja**   **Št. kadrovskih štipendistov****PODROČJE STROJNIŠTVA**   **29**

Oblikovalec kovin - orodjar	3
Oblikovalec kovinskih konstrukcij	1
Strojni tehnik	10
Inž. strojništva	4
Dipl. inž. strojništva	6
Dipl. gospodarski inženir, Strojništva, 1. st.	1
Mag. inž. strojništva, 2. st.	4

PODROČJE ELEKTROTEHNIKE   **11**

Elektrikar	1
Elektrotehnik	8
Dipl. inž. elektrotehnike, 1. st.	2

ELEKTRO-STROJNO PODROČJE   **13**

Mehatronik operater	4
Tehnik mehatronike	5
Inž. mehatronike	4

PODROČJE METALURGIJE   **4**

Metalurški tehnik	1
Dipl. inž. materialov, 1. st.	1
Dipl. inž. metalurgije in materialov, 1. st.	1
Mag. inž. metalurgije in materialov, 2. st.	1

INFORMATIKA   **6**

Inž. informatike	1
Dipl. inž. informatike in tehnologij komuniciranja, 1. st.	3
Mag. inž. informatike in podatkovnih tehnologij, 2. st.	2

DRUGA PODROČJA   **6**

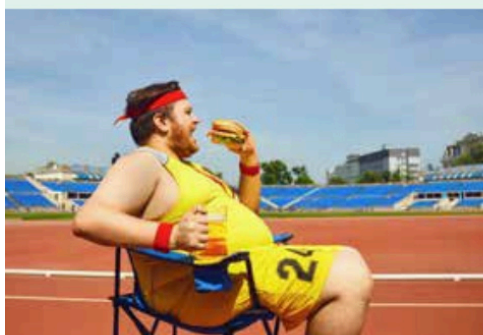
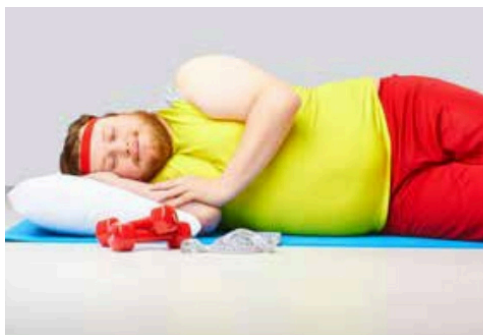
Gastronom-hotelir	3
Dipl. inž. kemijskega inženirstva, 1. st.	1
Mag. finančne matematike, 2. st.	1
Mag. inž. prometa, 2. st.	1

V Skupini Talum imamo trenutno 68 štipendistov. Od tega ima 16 štipendistov status v mirovanju zaradi šolanja na višji stopnji ali zaradi nedokončanja šolanja v predvidenem roku.

□

Kadrovsko štipendiranje v Talumu ni le del naše korporativne tradicije, ampak je tudi odraz zavezanosti prihodnosti in razvoju mladih talentov. Z vlaganjem v izobraževanje in usposabljanje prispevamo ne le k osebnemu razvoju posameznikov, ampak tudi k napredku in inovativnosti našega podjetja in širše družbe.

ZDRAVO TALUM

Dvigni rit, **bodi fit!**

NATAŠA VODUŠEK FRAS

FOTO: NATAŠA VODUŠEK FRAS, DEPOSITPHOTOS

V Talumu smo prepričani, da je zdravje temelj za dobro in uspešno življenje in delo tako za posameznika kot za organizacijo, zato se s preventivnimi in kurativnimi aktivnostmi na področju promocije zdravja zaposlenih sistematično ukvarjamo že od leta 1998 v okviru projekta Zdravo Talum. Formula za našo pot do cilja je: **LASTNA SKRIB + TALUM = ZDRAVJE**. Uvod v jesensko-zimske aktivnosti predstavlja naš tradicionalni Talumov dan za zdravje, ki smo ga podrobneje predstavili v prejšnji številki Aluminija, aktivnosti za zdravje pa se v tem obdobju s prostega v večini prestavijo v notranje prostore. Da bi talumovke in talumovci ostali čim bolj dejavni tudi v tem obdobju, smo v sodelovanju s Centrom za krepitev zdravja Ptuj oktobra izvedli delavnico **Ker vsak gib šteje** in novembra delavnico **Ali sem fit?**

Ker vsak gib šteje

Diplomirana fizioterapevtka Tanja Vinkovič nam je oktobra na delavnici podrobneje predstavila aktivnosti Centra za promocijo zdravja Ptuj, ki deluje v okviru Zdravstvenega doma Ptuj, ter nam med drugim položila na srce, da aktiven življenjski slog pomaga izboljšati kakovost življenja in telesno pripravljenost, zmanjša tveganje za možgansko kap, prepreči bolezni srca in ožilja, vzdržuje mišično moč in gibljivost sklepov, izboljša ravnovesje ter nam pomaga obvladati stres in simptome anksioznih motenj in depresij. Razložila nam je tudi, da je redna telesna dejavnost vsaj 150 minut zmerno intenzivne ali vsaj 75 minut visoko intenzivne telesne dejavnosti na teden oziroma najmanj 30 minut dnevno.

Ali sem fit?

Novembra smo s strokovnjaki Centra za krepitev zdravja Ptuj preverili, kako fit smo. V okviru 15-minutne delavnice smo opravili preizkus za ugotavljanje aerobne zmogljivosti in pridobili nasvete glede svoje telesne dejavnosti.

Nadaljevali bomo januarja. Za takrat skupaj s centrom načrtujemo začetek poglobljene delavnice Gibam se, ki je sestavljena iz 13 srečanj. V centru poudarjajo, da udeleženci pridobijo znanja za varno in ustrezno izvajanje različnih vrst telesne dejavnosti ter usvojijo veščine za vzdrževanje aktivnega življenjskega sloga. □

Preventivno **cepljenje**

VENČESLAV ŠKERGET, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Pomembno je, da se zavedamo, da nas cepljenje v vseh življenjskih obdobjih ščiti pred nalezljivimi boleznimi in njihovimi posledicami. Poskrbite za svoje zdravje in ostanite zdravi.

V Talumu smo letos v sodelovanju z Zdravstvenim domom Ptuj v naši obratni ambulanti sodelavcem omogočili tri preventivna cepljenja. Spomladi smo se lahko dvakrat cepili proti klopnemu meningoencefalitisu (KME), novembra pa istočasno še proti sezonski gripi. Po pandemiji kovida se tako kot v celotni družbi tudi med sodelavci Taluma opaža znaten upad zanimanja za cepljenje proti sezonski gripi, pri cepljenju proti klopnemu meningoencefalitisu pa ne opažamo zmanjšanja interesa. Nihanje števila cepljenih v letih od 2010 do 2023 je v glavnem posledica različnega števila zapadlih poživitev odmerkov. □

Skupaj za zdravje

ŠPELA PETERLIN, mag. kineziologije

Si želite spremeniti svoje življenjske navade, povezane z zdravjem? Morda potrebujete le spodbudo, da bi naredili prvi korak k spremembi.

Septembra so v Zdravstvenemu domu Ptuj odprli novo samostojno enoto – Center za krepitev zdravja. Center je usmerjen v ohranjanje in krepitev zdravja ter pridobivanje zdravih življenjskih navad. V njem delajo strokovnjaki z različnih področij: medicinske sestre, dietetiki, psihologi, fizioterapevti in kineziologi. Izvajajo individualne posvete in skupinske delavnice za otroke, mladostnike in odraslo populacijo. Udeleženci pridobijo strokovne informacije, veščine in podporo za dolgotrajno spremembo življenjskih navad, ki vodijo do boljšega počutja in zdravja. Za tiste, ki imajo urejeno obvezno zdravstveno zavarovanje, so vse storitve brezplačne.

Temeljne delavnice (eno skupinsko srečanje)

• Zdravo živim

Poučili se boste o pomenu zdravega življenjskega sloga (zdrave prehrane, telesne dejavnosti, obvladovanja stresa) za ohranjanje in krepitev zdravja, izboljšanje počutja ter preprečevanje in zdravljenje kroničnih bolezni.

• Ali sem fit?

Opravili boste preizkus za ugotavljanje aerobne zmogljivosti in pridobili nasvete glede svoje telesne dejavnosti.

• Tehnike sproščanja

Spoznali boste osnovne značilnosti sproščanja in preizkusili tri različne tehnike sproščanja.

• Zvišan krvni tlak

Pridobili boste najpomembnejša znanja o zvišanem krvnem tlaku, veščine za njegovo obvladovanje in pravilno izvajanje samomeritev.

• Zvišana vrednost krvnega sladkorja

Pridobili boste najpomembnejša znanja o mejnih vrednostih krvnega sladkorja in moteni toleranci na glukozo.

• Zvišane vrednosti maščob v krvi

Pridobili boste najpomembnejša znanja o nastanku holesterola in mejnih vrednostih krvnih maščob za zdravje ter načinov za njihovo vzdrževanje.

• Test telesne pripravljenosti za odrasle/starejše

Pridobili boste poglobljeno oceno svoje telesne zmogljivosti in nasvete glede svoje telesne dejavnosti.

• Sladkorna bolezen tipa 2

Pridobili boste najpomembnejša znanja o sladkorni bolezni tipa 2.

Poglobljene delavnice (več skupinskih srečanj)

• Zdravo jem

Pridobili boste najpomembnejša znanja o pomenu prehrane za zdravje in veščine za uvajanje sprememb v prehranjevanje.

• Gibam se

Pridobili boste znanja za varno in ustrezno izvajanje različnih vrst telesne dejavnosti ter usvojili veščine za vzdrževanje aktivnega življenjskega sloga.

• Zdravo hujšanje

Pridobili boste znanja in veščine za spreminjanje prehranskih in gibalnih navad ter podporo pri hujšanju in vzdrževanju zdravega življenjskega sloga.

• S sladkorno boleznijo skozi življenje

Pridobili boste najpomembnejša znanja o sladkorni bolezni tipa 2 ter veščine za uvajanje sprememb v svoje življenje.

• Podpora pri spoprijemanju s tesnobo

Spoznali boste osnovne značilnosti tesnobe, vzroke zanjo ter potek in načine zdravljenja.

• Podpora pri spoprijemanju s stresom

Spoznali boste osnovne značilnosti doživljanja stresa, vzroke zanj in načine njegovega obvladovanja.

• Podpora pri spoprijemanju z depresijo

Spoznali boste osnovne značilnosti depresije, vzroke zanjo ter potek in načine zdravljenja.

• Skupinsko/individualno svetovanje za opuščanje kajenja

Pridobili boste ključne informacije in strokovno podporo pri opuščanju kajenja.

• Individualno svetovanje za opuščanje tvegane pitja alkohola

Pridobili boste strokovne informacije in podporo pri opuščanju tvegane pitja alkohola. □

Število udeležencev oziroma cepiv po letih

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
KME	322	135	107	77	63	434	144
SG	147	143	113	120	43	79	69
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
KME	196	250	170	399	188	176	119
SG	77	100	98	199	62	37	13

Legenda: KME – klopni meningoencefalitis, SG – sezonska gripa

Na delavnice se lahko prijavite s klicem na eno izmed tel. števil.

Center za krepitev zdravja Ptuj

T: 02 78 71 693, **M:** 031 72 99 25, **E:** ckz@zd-ptuj.si

• **diplomirana medicinska sestra:** 051 24 14 92

• **magister dietetike:** 051 24 14 86

• **magister psihologije:** 051 24 14 96

• **diplomirani fizioterapevt:** 051 24 14 92

• **magister kineziologije:** 051 24 14 91

• **diplomirana babica:** 051 24 14 98

36 Časopis ALUMINIJ 10-12/2023

ZDRAVO TALUM

December – mesec
veselja in osamljenostiŠPELA JAMŠEK
FOTO: DEPOSITPHOTOS

December je mesec praznovanj, obdarovanj, druženja, iskric v očeh in veselja. Vse prevečkrat pa pozabimo na ljudi, ki so v stiski – v duševni stiski. Prav je, da na pomen duševnega zdravja opozorimo v mesecu, ko naj bi bili vsi dobro razpoloženi, saj prevečkrat pozabimo na ljudi, ki v svojem življenju morebiti ne najdejo več razloga za veselje, ki se počutijo osamljene, imajo občutek, da se jim podira svet, medtem ko se drugi veselijo, ali se kako drugače ne počutijo v skladu s pričakovanji okolice.

Ni zdravja brez duševnega zdravja

Duševno zdravje je bistvenega pomena za dobro počutje in splošno zdravje vsakega posameznika, saj se med seboj pomembno prepletata. Velja misel: **“Ni zdravja brez duševnega zdravja.”**, zato je prav, da skrbi za duševno zdravje pozornost namenimo tudi mi.

Stopimo skupaj, pomagajmo si!

Po podatkih Svetovne zveze za duševno zdravje se eden od osmih ljudi v svetu sooča s težavami v duševnem zdravju, kar vpliva tudi na človekovo fizično zdravje, počutje, način vzpostavljanja komunikacije in oblikovanja socialnih odnosov z drugimi ter nenazadnje tudi na njegovo preživetje. Zato je prav, da se o tem pogovarjamo in se naučimo prisluhniti drug drugemu ter si pomagati, ko začutimo, da je oseba na drugi strani v stiski. Ne zatiskajmo si oči pred duševno stisko, **stopimo skupaj, pomagajmo si!** Nikoli ne vemo, kdaj bomo ravno mi tisti, ki bomo potrebovali pomoč.

Destigmatizacija duševnih bolezni

Vedeti moramo, da človek, ki je v stiski, ob sebi potrebuje nekoga, ki mu bo prisluhnil. Zato je prav, da si vzamemo čas, da človeku v stiski prisluhnemo in ga po potrebi opolnomočimo z

Kje iskati pomoč v primeru duševne stiske in duševnih bolezni?

- **PRI IZBRANEM OSEBNEM ZDRAVNIKU**
- **V REGIONALNEM CENTRU ZA DUŠEVNO ZDRAVJE ODRASLIH** (Center za duševno zdravje odraslih Ptuj, Center za duševno zdravje odraslih Ormož, Center za duševno zdravje odraslih Maribor)
- **V OBSTOJEČIH SLUŽBAH**, ki obravnavajo nujna in krizna stanja (nujna medicinska pomoč in psihiatrične bolnišnice):
  - **Maribor: Psihiatrična urgentna ambulanta, UKC Maribor** (vsak dan, 24 ur na dan), Ob železnici 30, T: 02 32 11 133
  - **Vojnik: Psihiatrična bolnišnica Vojnik, psihiatrična dežurna - urgentna ambulanta** (vsak dan, 24 ur na dan), Celjska cesta 37, T: 03 78 00 100
  - **Ormož: Psihiatrična bolnišnica Ormož, Ambulanta za nujne prve preglede** (pregleda dežurni zdravnik), vsak dan od 10. do 15. ure, Ptujška cesta 33, 2270 Ormož, T: 02 74 15 100
- **NA TELEFONU ZA POMOČ V DUŠEVNI STISKI:**
  - **klic v duševni stiski**, T: 01 52 09 900 (vsak dan od 19. do 7. ure)
  - **zaupna telefona Samaritan in Sopotnik**, T: 11 61 23 (vsak dan, 24 ur na dan), klic je brezplačen
  - **TOM telefon za otroke in mladostnike**, T 11 61 11 (vsak dan od 12. do 20. ure), klic je brezplačen
  - **SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja**, T 080 11 55 (vsak dan, 24 ur na dan)
  - **SOS svetovanje po elektronski pošti**, E: drustvo-sos@drustvo-sos.si

ZDRAVSTVENOVZGOJNI CENTER PTUJ

V okviru ZD Ptuj delavnice in svetovanja – Skupaj za zdravje

Psihoterapija (mojpsihoterapevt.si)

informacijami, kje lahko poišče pomoč. Zagotovo sta prvi odziv in prva pomoč človeku v stiski ključnega pomena z vidika zaupanja v ponujeno pomoč in prav tako z vidika destigmatizacije duševnih bolezni

Kako ravnati v primeru duševne stiske pri človeku?

1. Prislunhimo osebi, pokažimo ji, da se lahko zanese na nas in nam zaupa.
2. Bodimo sprejemajoči – NE obsojajmo duševne stiske, duševnih motenj in bolezni.
3. Osebo usmerimo v druge oblike pomoči.

Pravočasno iskanje pomoči

Pomembno je, da nas pri spoprijemanju z duševnimi stiskami in iskanju strokovne pomoči ne ovirajo morebitna zmotna prepričanja. Kajti ključnega pomena je ravno zgodnje prepoznavanje težav in iskanje strokovne pomoči. Z ustrezno podporo in pomočjo si namreč lahko občutno izboljšamo počutje in živimo polno in kakovostno življenje.

Dobro duševno zdravje

V različnih obdobjih življenja se soočamo z različnimi preizkušnjami (npr. izguba službe ali obremenitve na delu, smrt bližnjega, bolezen, ločitev ...), ob katerih lahko doživljamo nihanja v razpoloženju, potrnost, žalost in druga neprijetna čustva, telesne reakcije, negativne misli in spremembe v vedenju. Vse to je sestavni del življenja in dobro duševno zdravje nam pomaga, da se z obremenjujočimi dogodki lažje soočimo, jih hitreje razrešimo ali se nanje ustrezno prilagodimo.

Vsaka težava še ni duševna stiska

Vedeti pa moramo, da vsaka težava v duševnem zdravju oziroma duševna stiska še ni duševna motnja. Vsaka žalost še ni depresija in vsak strah ni anksiozna motnja. Ljudje občutimo široko paleto čustev. Žalost, strah, jeza, sram in negotovost so ravno tako naše vsakodneвне sopotnice, kot so to veselje, radost in zadovoljstvo.

Tveganja razvoja duševnih motenj

Dlje časa trajajoče duševne stiske (npr. težave pri spoprijemanju s problemi, negativna samopodoba, škodljivo uživanje alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi, razne oblike nekemičnih zasvojenosti, neuspehi v šoli ali pri delu, težave s spanjem, motnje hranjenja ...) so lahko pokazatelj določenih globljih težav in so dejavniki tveganja za razvoj duševnih motenj. O duševnih motnjah govorimo, kadar so naše razpoloženje, mišljenje, vedenje in/ali odnosi z drugimi ljudmi spremenjeni do te mere, da pomembno vplivajo na eno ali več življenjskih področij in nas ovirajo pri vsakdanjem življenju. □

Na tem mestu bi želela poudariti dejstvo, da nihče med nami ni povsem odporen na težave v duševnem zdravju, zato se o tem pogovarjajmo, si prislunhimo in si pomagajmo. Dobro je vedeti, da nismo sami in zmoremo stopiti skupaj v trenutku, ko nam je težko. Pa naj velja: Tu smo drug za drugega!

DOGODEK

S pesmijo v veseli december

MARKO ŠORI, podpredsednik Moškega pevskega zbora Talum Kidričevo

FOTO: **STANKO KOZEL**

Dvorana Pan v Kidričevem je zaživela ob prvem nedeljskem decembrskem večeru, napolnjenem s petjem Moškega pevskega zbora (MoPZ) Talum Kidričevo in gostov. Skupaj z zborovodjem Gregorjem Lačnom smo ustvarili čarobno glasbeno doživetje, primerno za začetek veselega decembra.

Zbor, sestavljen iz okoli 20 pevcev, je sinonim za zvestobo tradiciji, saj deluje že častitljivih 75 let. S ponosom sodelujemo na raznih prireditvah v domači in sosednjih občinah ter se udeležujemo festivala Slovenija v (Si.in), v okviru katerega se lahko predstavimo tudi tuji publiki. V zadnjih letih smo nastopili v Budimpešti, Pragi, Draču, Slavoniji, Ohridu. **Redno se udeležujemo revij pevskih zborov, naši decembrski koncerti v Kidričevem pa so postali že stalnica.**

Za letošnji koncert smo izbrali repertoar pretežno slovenskih pesmi, ki smo jih razdelili na **umirjene in čutne** ter na **razigrane in živahne**. Našo vsakdanjo resnobo smo začinili s praznično otroško razigranostjo in hudomušnostjo. Koncert so popestrili navihani pevci otroškega zbora iz OŠ Kidričevo s podružnico Lovrenc na Dravskem polju pod vodstvom Liljane Krošl in člani šolskega benda. Ob koncu smo nastopajoči prepletli svoje instrumente in glasove ter občinstvo navdušili z dvema slovenskima popularnima pesmima: **Vem, da danes bo srečen dan** in **Naj živi ljubezen**.

Za podporo našemu delovanju in pomoč pri organizaciji koncerta se zahvaljujemo družbi Talum, OŠ Kidričevo s podružnico Lovrenc na Dravskem polju, Občini Kidričevo in vsem, ki ste nam pomagali pri izvedbi letošnjega koncerta, ki je bil izraz naše predanosti glasbi in želji po ohranjanju slovenske zborovske dediščine. Prepričani smo, da smo obiskovalce pospremili v praznični december s polnimi srci in hvaležnostjo za glasbeno doživetje, ki so ga delili z nami. Upamo, da se je v publiku našel tudi kdo, ki bi se nam želel pridružiti. □

DOGODEK**Glasba nas povezuje****ALEKSANDRA JELUŠIČ**FOTO: **STANKO KOZEL**

Glasba v prazničnem času ima močno povezovalno moč, saj ustvarja čarobno ozračje in vzbuja prijetna čustva. Prav to je razlog, da tradicionalni koncert Pihalnega orkestra Talum Kidričevo v Restavracijo Pan vsako leto privabi veliko obiskovalcev. Tudi letos ni bilo nič drugače. Nedelja, 17. decembra 2023, je bila za mnoge izmed nas rezervirana za glasbo.

Orkester je praznični koncert začel s Carmino Burano, skladbo nemškega skladatelja Carla Orffa, ki spada med najbolj prepoznavne skladbe 20. stoletja in se pogosto izvaja v koncertnih dvoranah po vsem svetu. Članice in člani pihalnega orkestra, ki igrajo pod vodstvom Toma Hajška, so za nas pripravili pester program skladb, od filmskih do prazničnih. Za vsako uho se je našlo nekaj. Na programu so bile skladbe z naslovom: Pirati s Karibov (Pirates of the Caribbean), Živalski karneval (Carnival of the Animals), Bolero, Božična pesem (A Christmas Carol), Netopir (Die Fledermaus), Rudolf in Sveta noč, ki je ena najljubših božičnih pesmi. Pesem je nastala v Avstriji in je bila prvič javno izvedena 24. decembra 1818 v cerkvi sv. Nikolaja v mestecu Oberdorf pri Salzburgu.

Pihalni orkester Talum Kidričevo je letos obeležil 75 let delovanja. Jubilej je skupaj s svojim zvestim občinstvom praznoval ob gramoznici Pleterje (Green Lake).

Hvaležni smo za vse glasbene poslastice, s katerimi nam orkester vsako leto popestri različne jubileje in dogodke, in se že veselimo novih koncertov, ki nas čakajo v letu 2024. □

AKTIV KRVODAJALCEV

Ponavljajoče se darovanje

Ponavljajoče se darovanje je ključno za vzpostavitev varne in trajnostne oskrbe s krvjo.

MARJETKA LEDINEK, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Pravijo, da je hiša tako trdna, kot so čvrsti in trdni njeni temelji. V Talumu smo temelj krvodajalstva položili 12. marca 1970, ko smo ustanovili Aktiv krvodajalcev Talum Kidričevo. Letos smo praznovali že 53 let delovanja. Ob tej priložnosti smo se tudi tokrat člani aktiva zbrali na tradicionalnem občnem zboru z namenom, da podelimo nagrade, plakete in steklenke za okroglo število odvzemov ter nagradimo naše krvodajalce, ki so čez celo leto zbrali dva ali več odvzemov krvnih enot.

Na ravni organiziranega in prostovoljnega krvodajalstva pod okriljem Rdečega križa Slovenije smo 4. junija obeležili 70. obletnico organiziranega krvodajalstva v Sloveniji.

Aktiv, ki z leti raste

Naš aktiv šteje **346 članov**, od tega se **207 članov** krvodajalskih akcij udeležuje redno, preostali pa kri darujejo le občasno. To je posledica strožjih pogojev za odvzem, ki jih mora krvodajalec izpolniti, da se lahko udeleži krvodajalske akcije, ter različnih zdravstvenih težav, ki krvodajalcu onemogočajo udeležbo.

Velika pripadnost naših članov

V letošnjem letu je bilo v programu presežnih delavcev kar **34 sodelavcev**, ki so bili člani našega aktiva. Vsi ti še naprej ostajajo aktivni člani, ki nesebično izpolnjujejo svoje poslanstvo.

V aktivu imamo tudi **8 upokojenih sodelavcev**, ki se bližajo 65. letu starosti, a so še vedno vitalni in zdravi ter lahko še vedno darujejo kri. 65 let je namreč mejnik, do katerega še lahko darujemo kri.

Nov komunikacijski kanal za obveščanje

Pri obveščanju naših članov, zaposlenih v Skupini Talum in v družbi Silkem, bomo uvedli novost, saj bomo informacije o krvodajalskih akcijah objavljali tudi na Talumovi strani na Facebooku.

Darovanje krvi tudi izven termina

Do zdaj je veljalo, da je bil za člane našega aktiva za odvzem krvi rezerviran zadnji teden v mesecu. Zaradi telefonskega naročanja pa se je za odvzem v prihodnje možno dogovoriti tudi izven tega termina. Naj ponovno opozorimo, da lahko moški kri daruje tri mesece po zadnjem odvzemu, ženske pa štiri mesece po zadnjem odvzemu.

Za dodatna vprašanja in pojasnila se obrnite na Marjetko Ledinek, predsednico aktiva krvodajalcev (T: 070 63 23 32 ali E: marjetka.ledinek@talum.si).

Hvala vsem, ki ste se letos na novo pridružili našemu aktivu. Zahvala tudi vsem članom, ki redno darujete kri, ter čestitke vitezom krvodajalstva.

Hvala, ker se redno udeležujete krvodajalskih akcij in s tem negujete svoje poslanstvo. Naj vas še naprej vsak dan spremlja misel, da je kri, ki rešuje življenja, najlepše in najbolj srčno darilo. In ne pozabite, da prihaja novo leto in s tem 366 razlogov za srečo. ☐

Srčnost in humanost

MARJETKA LEDINEK
FOTO: **STANKO KOZEL**

Tokrat v okviru aktiva krvodajalcev predstavljamo člana, ki sta tako v poklicnem kot tudi zasebnem življenju predana pomoči sočloveku. Dejan Šibila in Tanja Galun sta partnerja, ki se odlikujeta po srčnosti in humanosti. Dejan je zaposlen v podjetju Vargas-Al, Tanja pa v PE Ulitki. Poleg krvodajalstva si delita tudi strast do gasilstva. Dejan je kri daroval 8-krat, Tanja pa kar 15-krat.

Kdaj ste se prvič udeležili krvodajalske akcije in kaj vas je k temu spodbudilo?

Dejan Šibila: Kri sem prvič daroval v času služenja vojaškega roka.

Tanja Galun: Krvodajalka sem postala leta 2014.

Ste kdaj že tudi sami potrebovali kri?

Dejan Šibila: Ne, nisem.

Tanja Galun: Leta 1996 sem doživela hudo prometno nesrečo. Na kraju nesreče in kasneje, med operacijo, sem izgubila veliko krvi. Takrat sem se odločila, da bom to kri vrnila tako, da bom tudi sama postala aktivna krvodajalka. Zavedam se, da mi je darovana kri rešila življenje.

Zakaj sta krvodajalca?

Dejan Šibila in Tanja Galun: V najinem življenju je na prvem mestu družina, sledi ji služba, prosti čas pa rada namenjava za dobra dela. Skupaj sva aktivna operativna gasilca v PGD Talum. Kar nekajkrat sva sodelovala na intervencijah, na katerih je bila potrebna pomoč bolnim ali celo pomoč pri oživljanju. To nama je v krvi, zato je še najmanj, kar lahko storiva, da darujeva kri in pomagava reševati zdravje oziroma življenje ljudi.

Kaj menita o krvodajalstvu?

Dejan Šibila in Tanja Galun: Darovanje krvi je nesebično dejanje, ki ga zmoremo vsi zdravi ljudje, če se tega le zavedamo. Apelirava

na vse zaposlene, da se vsaj enkrat opogumite in darujete kri, ki je za vas samoumevna, za nekoga pa bo neprecenljiva, saj mu bo rešila življenje. Z darovanjem naredite korist tudi sebi, saj pri odvzemu preverijo, kakšno je vaše zdravstveno stanje. Želiva, da bi krvi vedno več darovali in je vedno manj ali nikoli potrebovali! □

POČITNIŠKE KAPACITETE

Zimski oddih

BORIS KUCHAR, MARJETKA OREL, FOTO: DEPOSITPHOTOS

Zaključen je razpis za uporabo počitniških nastanitvev v zimski sezoni 2023/2024. Po pregledu vseh prijav je bil v skladu s Pravilnikom o koriščenju počitniških kapacitet oblikovan prednostni vrstni red za dodelitev počitniških nastanitvev. Vse sodelavke in vsi sodelavci, ki so oddali prijavo, so že prejeli elektronska obvestila z odločitvijo o dodelitvi ali zavrnitvi uporabe nastanitve v zelenem terminu.

Dodatne prijave za proste počitniške nastanitve izven razpisnega roka so možne do zapolnitve terminov. Za glavno zimsko sezono, ki **traja od 10. decembra 2023 do 29. marca 2024**, je možna prijava za petdnevne termine. Če v koledarju prostih terminov prijav ni, lahko na **e-naslov pocitniske.nastanitve@talum.si** posredujete željo za poseben daljši ali krajši termin.

Ažuriran koledar prostih terminov in cenik najema počitniških nastanitvev za zimsko sezono 2023/2024 si lahko ogledate na intranetu Skupine Talum, na portalu Počitniške nastanitve. Spomnimo naj, da lahko naše morske nastanitve v Nerezinah in Červarju uporabljate tudi izven poletne sezone.

Smučišče Jakec na Treh kraljih v tej zimski sezoni ponuja dodatne atrakcije, vključno z novo štirisedežnico, ki povezuje daljši dve progi, namenjeni izkušenim rekreativnim smučarjem. Prav tako sta na voljo tekoči trak za lažje vzpenjanje najmlajših smučarjev in sistem umetnega zasneževanja za daljše smučarske dni.

Želimo vam prijetno načrtovanje zimskih počitnic. ☐

ZAHVALA

Ob izgubi moža, dedka in tasta

Stanislava Hertiša
iz Lovrenca na Dravskem polju, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo družbi Talum in sindikatu SKEI za darovane sveče in lepo odigrano žalostinko.

Žena Katarina z družino

				TALUM		GNUS, STUD	DIREKTOR PE TALUM ULITKI (AVGUST)	KIRURŠKA IGLA	VERONIKA DROLC	KOZAREC	DRUGAČE, Z DRUGIM IMENOM, PO DOMAČE	MODRA MISEL: LATINSKI PREGOVOR	HRVAŠKA NAFTNA DRUŽBA
				PREBIVALCI OŠEVKA									
				SNOB									
				GROBO ORIENT-ALSKO DOMAČE SUKNO				OKENSKO STEKLO MAJHEN ODPADEK					
				BIZMUT			REKA V NEMČIJI						
				ŠPORTNO OBLAČILO, DRES			ČLANICA UNIJE						KOKOŠJI GLAS, KOKODAK, KOKODAJŠ
									RIBIŠKA MREŽA PREBIVALCI JAVE				
SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	ŽELEZO PRI UZDI	PREBIVALKE PAPEŠKE DRŽAVE	SLOVENSKI NOGO-METAŠ (ALEKS-ANDER)	TEŽKA KOVINA (Fe)	ZAVZETOST	URŠKA RABIČ ANTON TROST		SLOVENSKI HOKEJIST KUJAVEC OKRAS NA KAPI			VINKO OŠLAK KAVBOJSKA VRV Z ZANKO		
Žvižgač								PRIPADNIK ITALIKOV IZRABTEK V USTIH KITOV					
PRAZNIK, DAN ZALJU-BLJENIH									SLOVENSKI IGRALEC BRATINA				
HUNSKI KRALJ, "BIČ BOŽJI"						GRŠKA MITOLOŠKA POŠAST, TUDI TIFOEJ			SIRSKI PRED-SEDNIK (BAŠAR AL) KATRAN				
SLOVENSKA SLIKARKA (MIRA)						KRANJ ANGLEŠKI TERENSKI AVTO		SITEN ČLOVEK SLOVENSKA AGENCIJA ZA VARNOST PROMETA					
ANŽE KOPITAR			JASA BARVA KOŽUHA NEKATERIH DOMAČIH ŽIVALI					KRATICA ZA SEKANS SANJE, SPANEC			RIHARD JAKOPIČ AMERIŠKI IGRALEC VOIGHT		
TALUM	ŠVICARSKO ZIMSKO LETOVIŠČE DIHANJE					PREBIVALEC AVSTRILJE ITALIJANSKA POKRAJINA (FIRENCE)							
SPODNJI DEL POSODE				TRINITRO-TOLIEN, TROTIL REBEKA DREMELJ			IZDELO-VALEC KRUHA SKUPNA IGRA		DIAMANT, VDELAN V RUSKO CARSKO ŽEZLO, TUDI ORLOV	OTTO ZOFF GLAS ČRUČKA			BOGO-SLOVEC, DUHOVNIK
GRŠKI MITO-LOŠKI LETALEC					RAČUNAL-NIŠKI OPERA-CIJSKI SISTEM EMA KLINEC			MONOKEL NATAŠA LAČEN					
ŠKOTSKA IGRALKA (SHIRLEY)								SLOVENSKI PEVEC JUNKAR ROBERT REDFORD SLOVENSKA UMETNIŠKA SKUPINA			ZORAN LUBEJ REKA V FRANCIJI		
				MESTO NA MADŽAR-SKEM				FINSKI POLITIK (ESKO) IRENA BAAR		ZRAK (LAT) EMILIO ESTEVEZ			
				ITALIJANSKI FIZIK (1901-1954)									
				NEMŠKI PISATELJ (WILHELM)					PUŠČAVSKA LISICA				

SLOVARČEK: AHO - finski politik (Esko), FENEK - puščavska lisica, HENDERSON - škotska igralka (Shirley), RAABE - nemški pisatelj (Wilhelm), TARN - reka v Franciji, TIFON - grška mitološka pošast, tudi tifoej, VAG - mesto na Madžarskem.

Naše jubilejno leto **2024**

70 let modrih odločitev za **zeleno** prihodnost.